

Nog even geduld ...

Yannick Boddez is inviting you to a scheduled Zoom meeting.

<https://ugent-be.zoom.us/j/93739522080?pwd=bUFBZTh4RUplIRHR6R1R0YlJiUGxtdz09>

Sluitstuk les 7: Toetseffect en amnesie

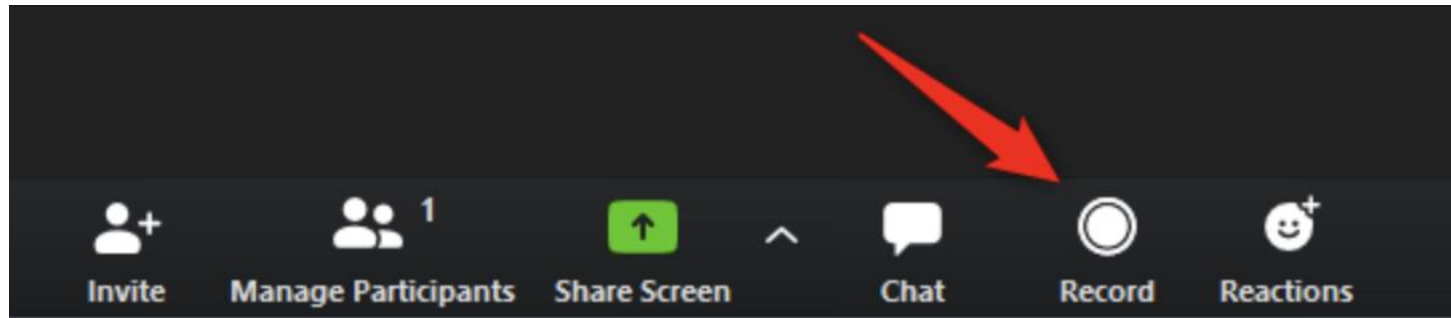

Psychologie Les 8: Emotie

Yannick Boddez en Pieter Van Dessel

- Begrippenlijsten staan online.
- Het proefexamen zal ergens in de week voorafgaand aan de laatste les (laatste les vindt plaats op 4 december) online afgenomen worden. Meer details volgen.
- In die laatste les (4 december dus) kunnen we ook vragen van jullie behandelen. Stuur jullie vragen ten laatste 2 december (om 23h.59) naar de betreffende lesgever (Pieter.VanDessel@UGent.be of Yannick.Boddez@UGent.be)
- Mogelijkheid dat les vandaag iets langer duurt?

A. WAT IS EEN EMOTIE?

A. WAT IS EEN EMOTIE?

1. Episodes met een relatief korte duur, sterke intensiteit, en duidelijke target

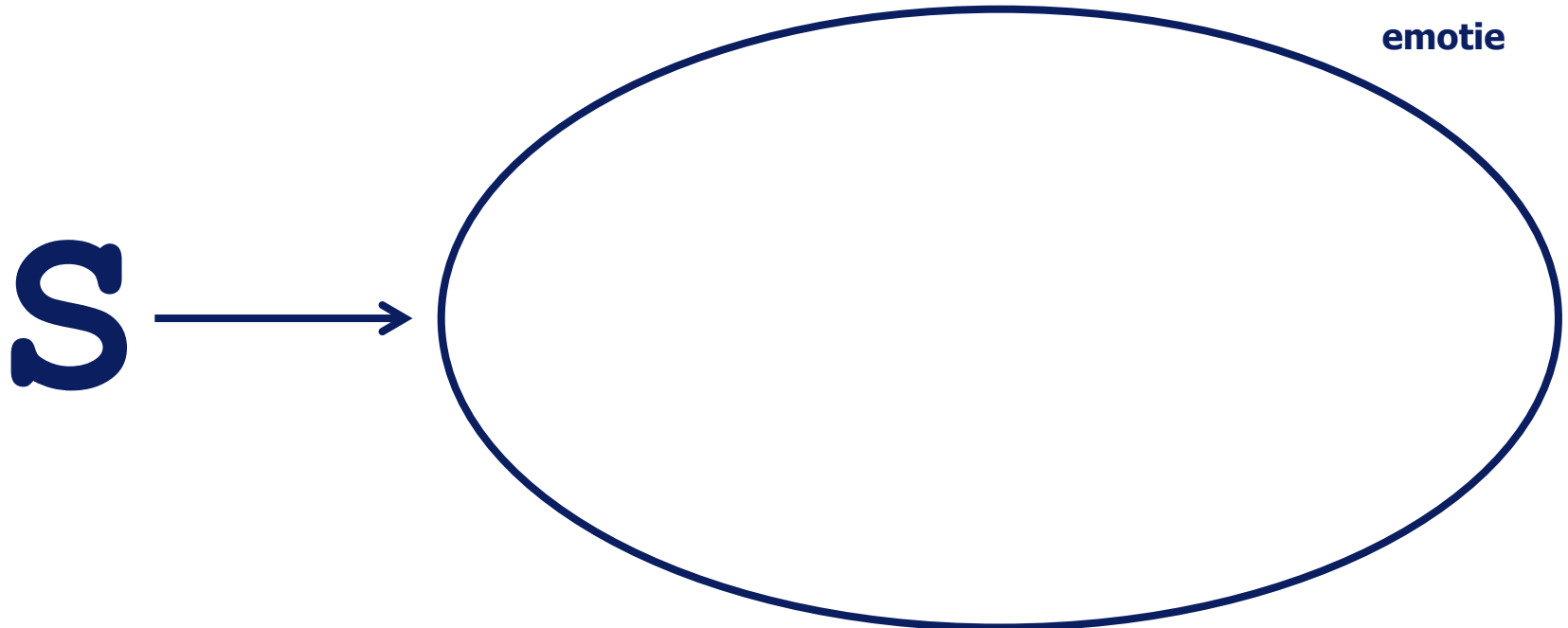
A. WAT IS EEN EMOTIE?

1. Episodes met een relatief korte duur, sterke intensiteit, en duidelijke target
2. Uitgelokt door een stimulus (extern of intern, bijv. herinnering)

A. WAT IS EEN EMOTIE?

1. Episodes met een relatief korte duur, sterke intensiteit, en duidelijke target
2. Uitgelokt door een stimulus (extern of intern, bijv. herinnering)
3. Bestaat uit meerdere componenten

A. WAT IS EEN EMOTIE?

1. Episodes met een relatief korte duur, sterke intensiteit, en duidelijke target
2. Uitgelokt door een stimulus (intern of extern)
3. Bestaat uit meerdere componenten

S

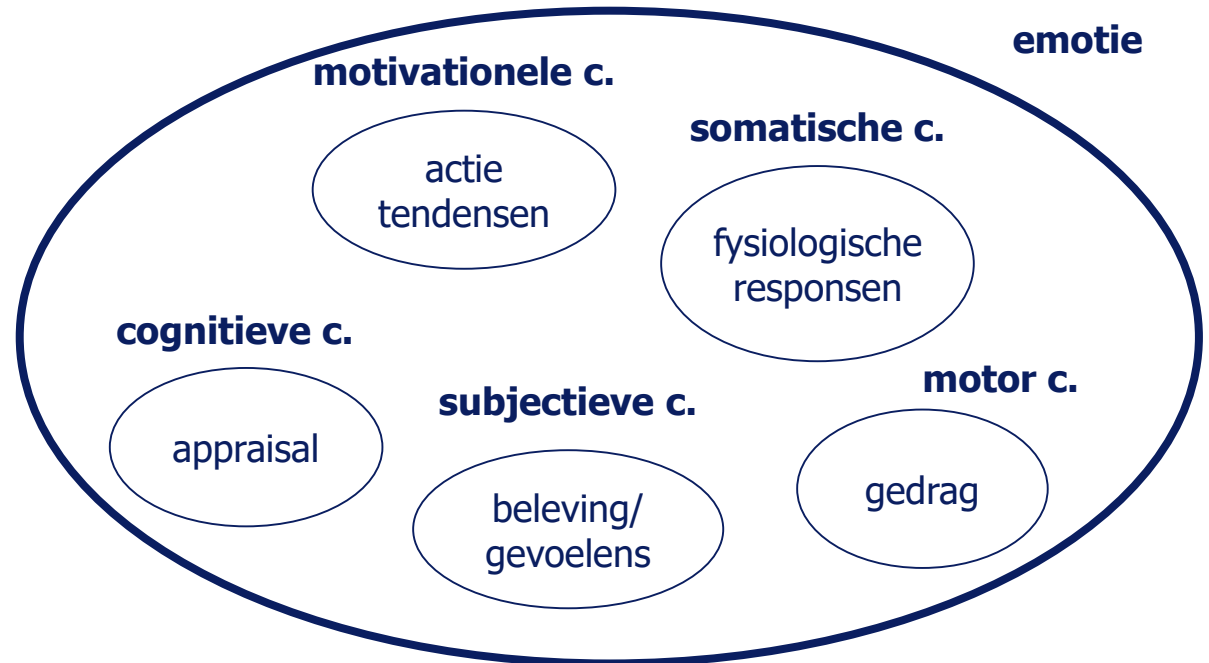

A. WAT IS EEN EMOTIE?

1. Episodes met een relatief korte duur, sterke intensiteit, en duidelijke target
2. Uitgelokt door een stimulus (intern of extern)
3. Bestaat uit meerdere componenten

S

*Clore en Centerbar (2004) stellen dat de expressie van emotie geen gevolg is van de emotie maar deel uitmaakt van de emotie zelf. Expressie is net zo min een gevolg van emotie als een omelet het gevolg is van eieren.

*Binnen de theorie van James wordt emotie gelijkgesteld met emotionele beleving of gevoelens. Ook in folk-theorie worden emoties vaak gelijkgesteld met gevoelens.

*Binnen de *theorie van de cognitieve beoordeling (= appraisal theorie)* wordt de cognitieve component als de oorzaak van emotie gezien (en dus buiten de emotie geplaatst).

Merk op dat het handboek deze 5 componenten niet even uitgebreid bespreekt als we hier doen:

Onderzoekers onderscheiden in de emotie op zijn minst drie aspecten:

- A. een beoordeling van de situatie of stimulus (een evaluatie),
- B. een respons (fysiologische opwinding, gezichtsuitdrukking, ander gedrag),
- C. een bewuste, subjectieve ervaring (waardoor we de emotie kunnen duiden en benoemen; dit wordt een *gevoelen* genoemd).

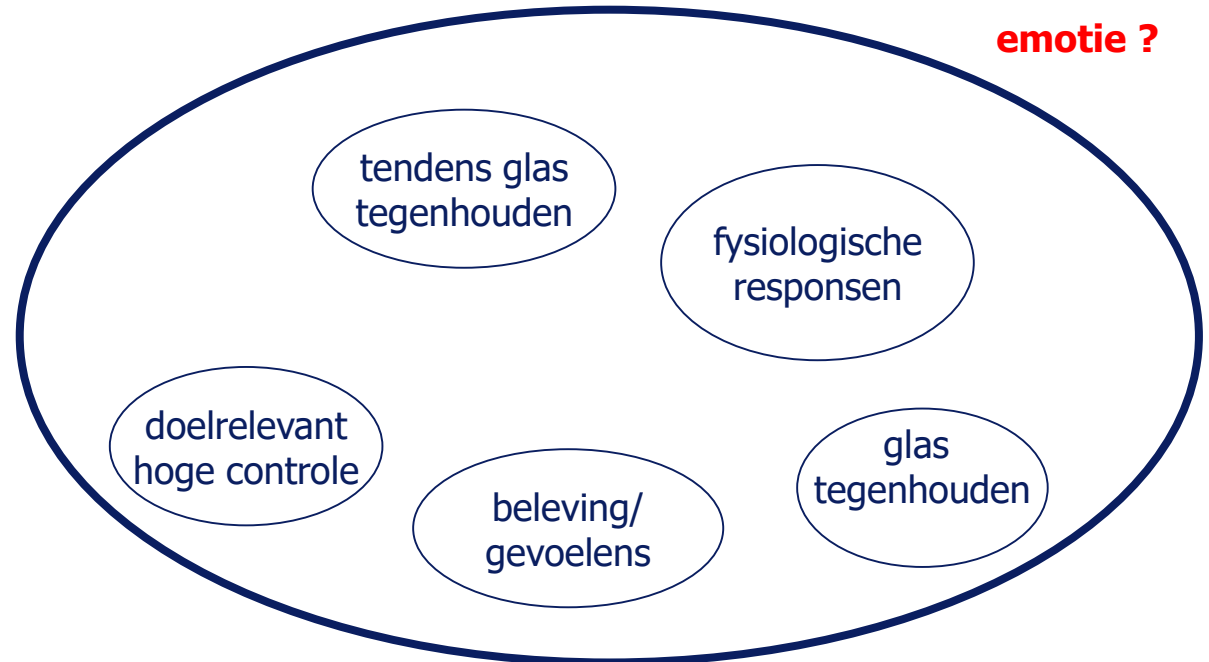
Ook criteria 4-9 (zie volgende slides) komen niet aan bod in het boek.

A. WAT IS EEN EMOTIE?

1. Episodes met een relatief korte duur, sterke intensiteit, en duidelijke target
2. Uitgelokt door een stimulus (intern of extern)
3. Bestaat uit meerdere componenten

emotie ?

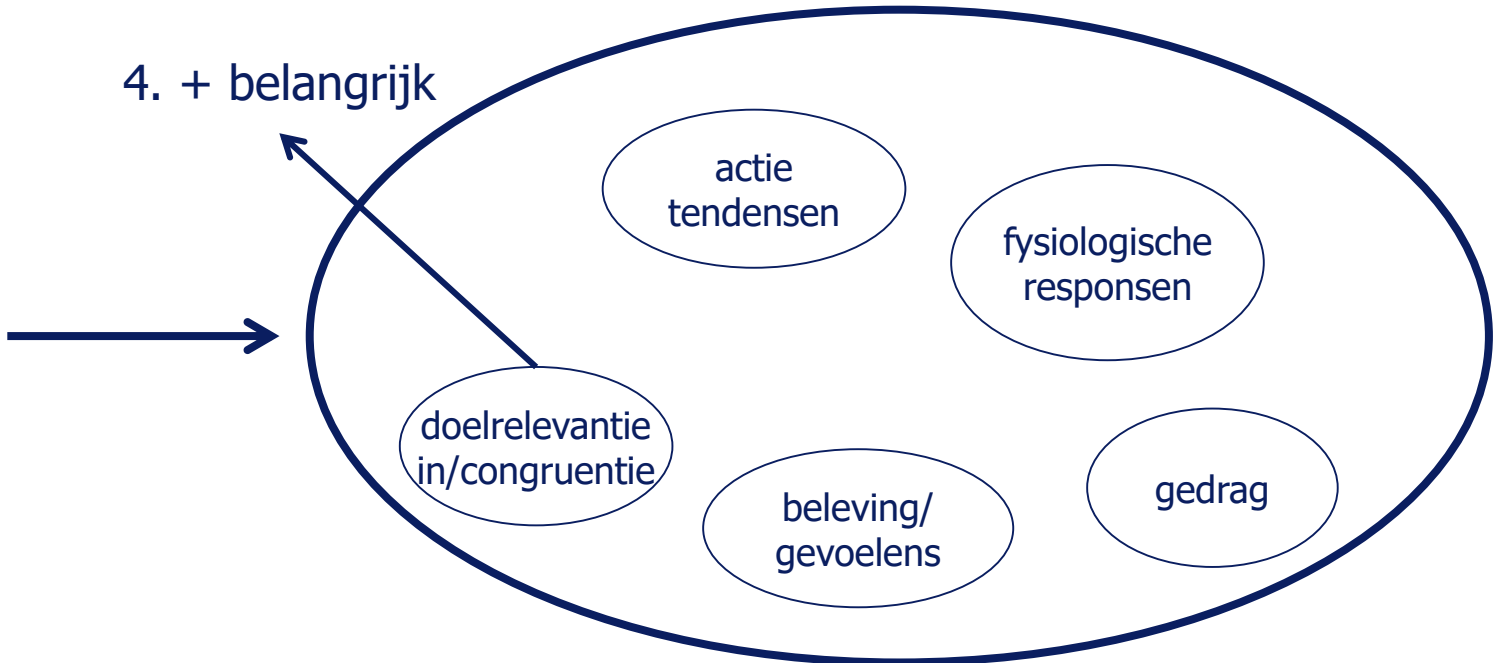

A. WAT IS EEN EMOTIE?

S

4. + belangrijk

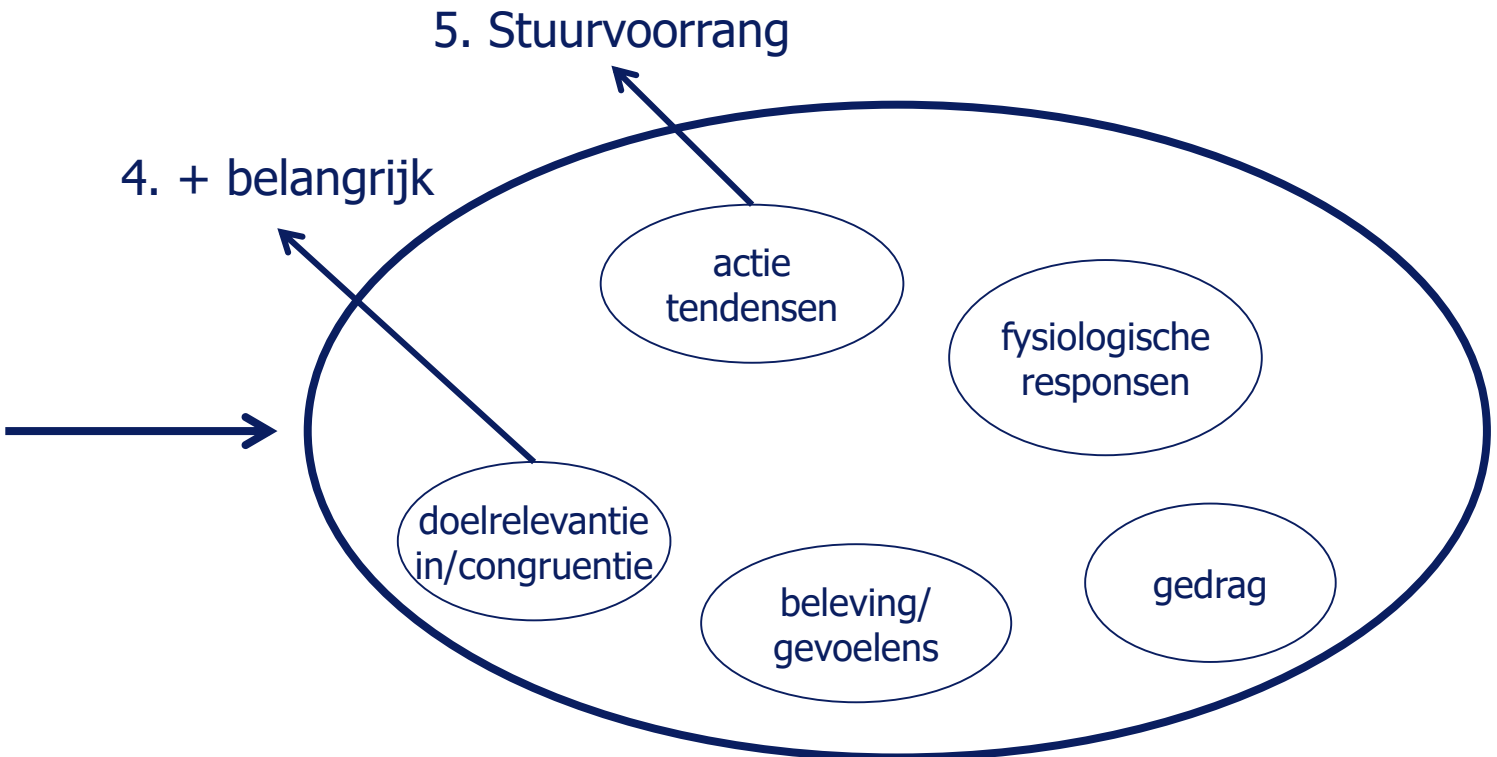

A. WAT IS EEN EMOTIE?

S

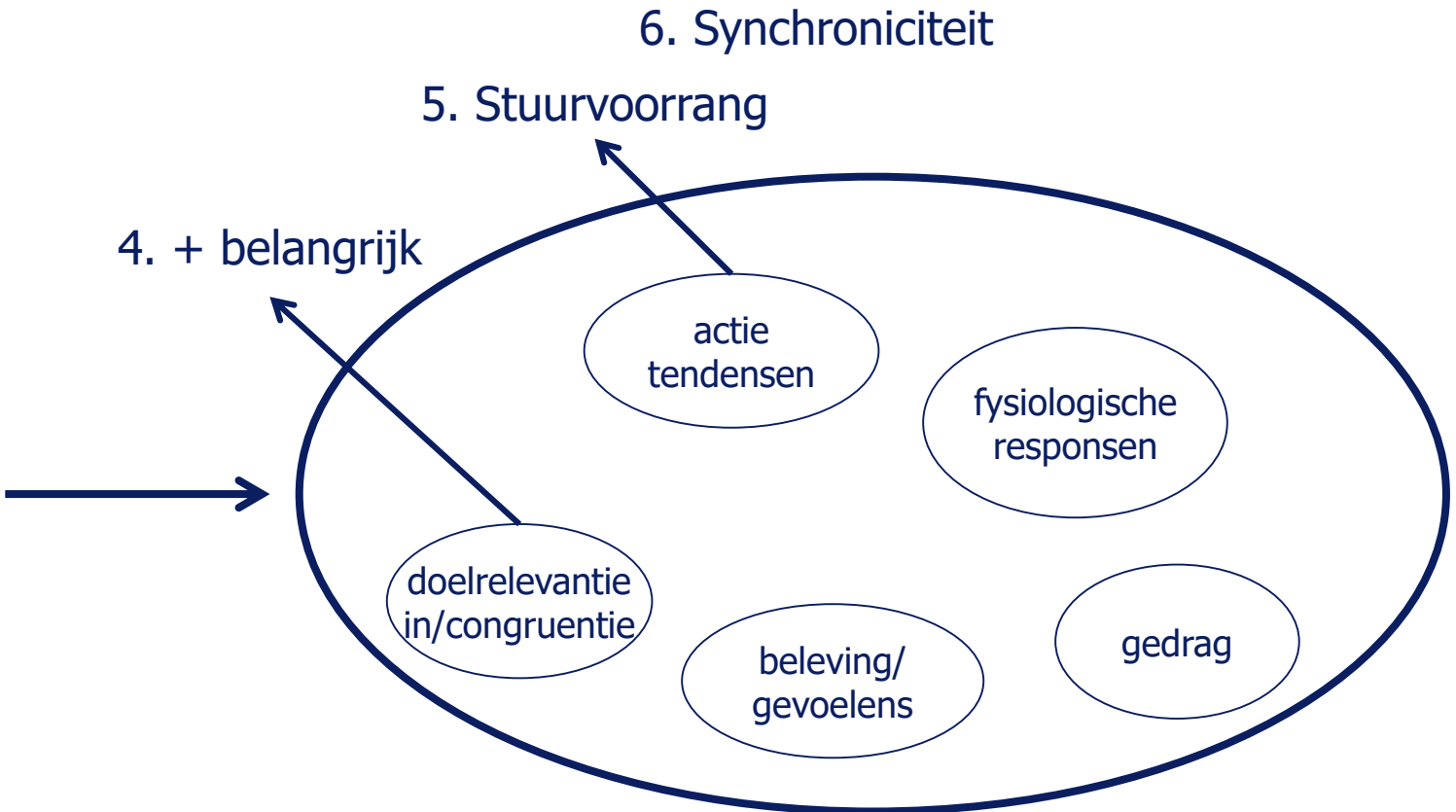

A. WAT IS EEN EMOTIE?

S

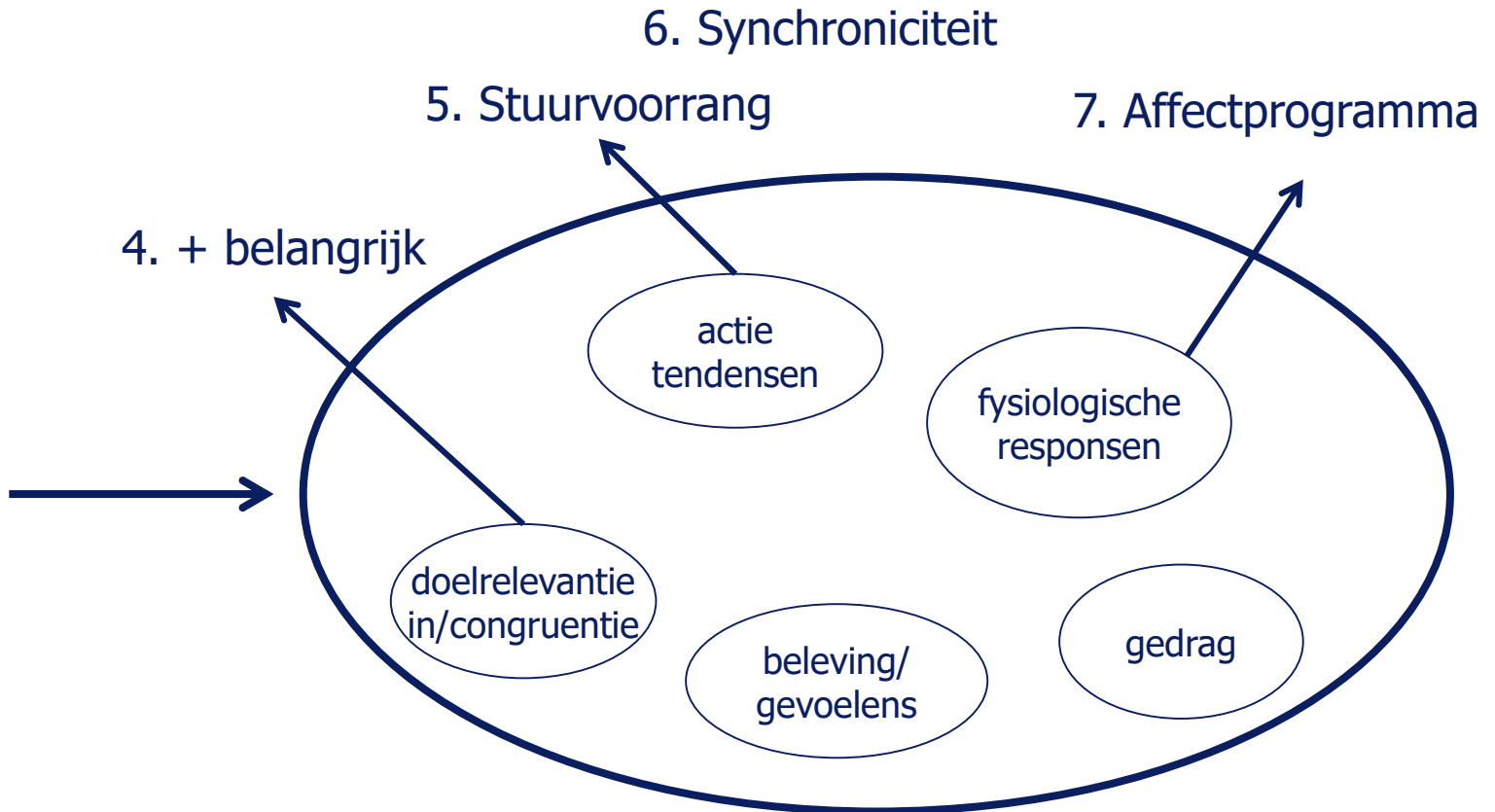

A. WAT IS EEN EMOTIE?

S

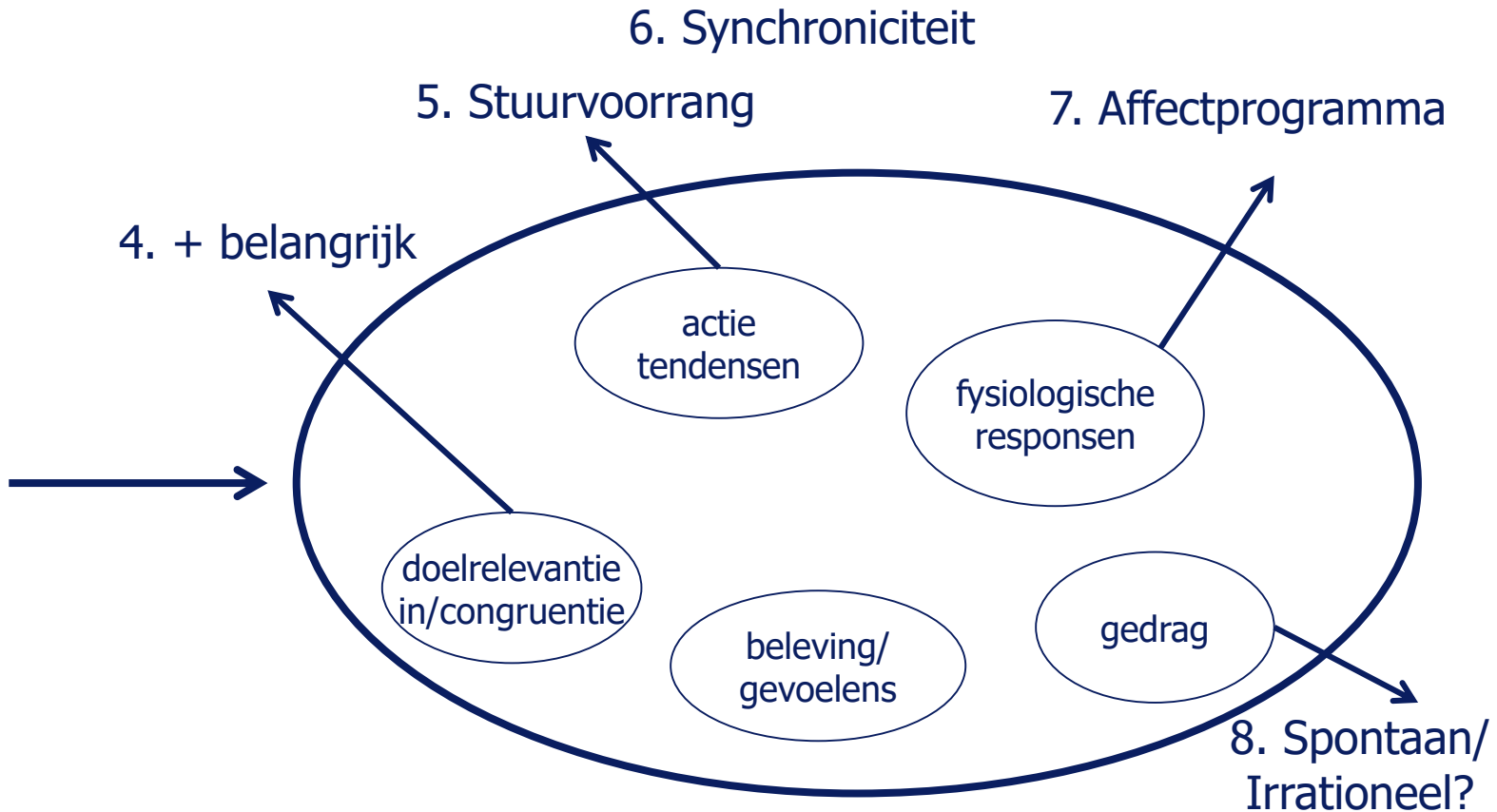

A. WAT IS EEN EMOTIE?

S

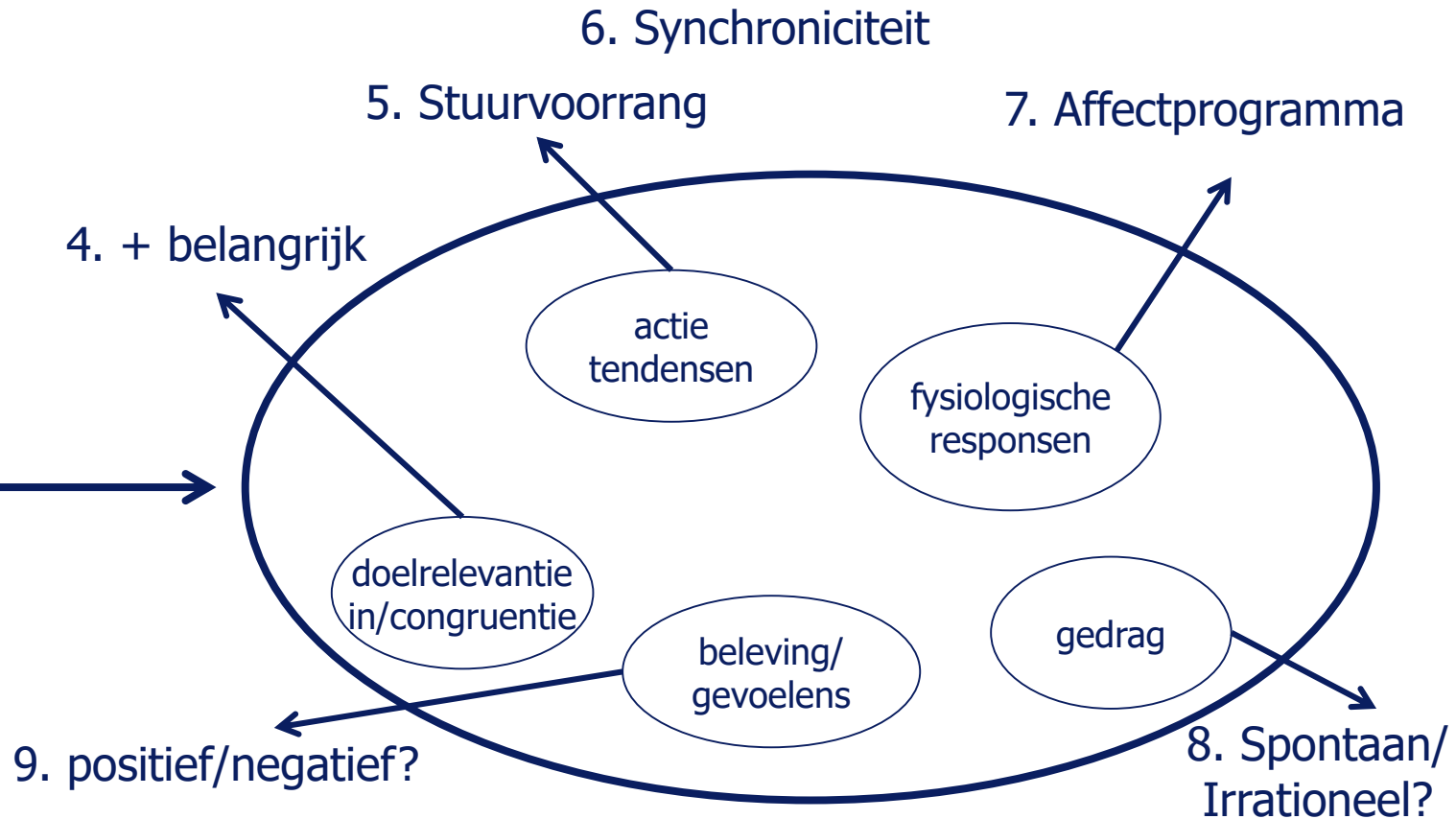

A. WAT IS EEN EMOTIE?

S

A. WAT IS EEN EMOTIE?

Constructivistische theorieën:

-de concepten emotie, angst, woede, verdriet, enz. slechts een onderdeel van 'folk theory'

-problemen met objectieve criteria die toelaten om het concept emotie af te bakenen

-problemen met concepten die subsets van emoties aanduiden zoals angst, verdriet en woede. Veel emoties met erg verschillende kenmerken krijgen hetzelfde label (e.g., 'angst')

B. OORZAKEN VAN EMOTIES

B.1 De ideale emotietheorie

B. OORZAKEN VAN EMOTIES

B.1 De ideale emotietheorie

Elicitatie

s →

emotie vs. geen emotie

Differentiatie

s →

emotie 1 vs. emotie 2

Intensiteit

s →

zwakke vs. sterke emotie

B. OORZAKEN VAN EMOTIES

B.2 Overzicht

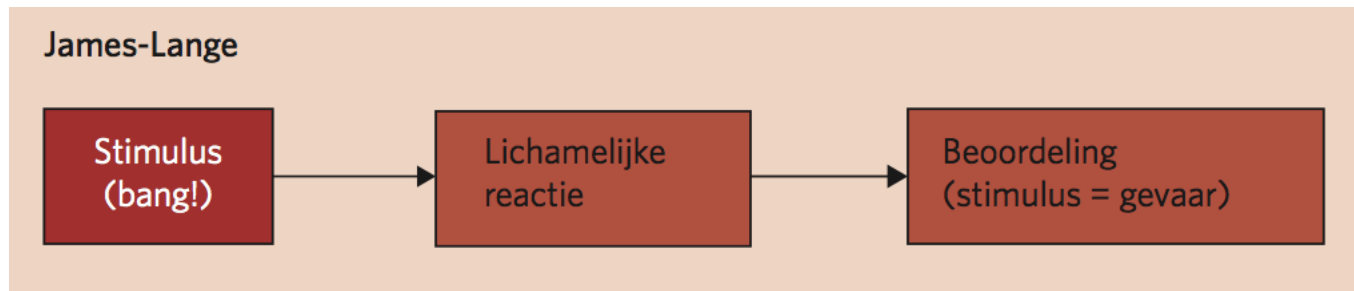
1. James
2. Schachter
3. Appraisaltheorieën

1. De theorie van James

1.1 Theorie

Handboek bespreekt dit korter dan we hier zullen doen, nl.:

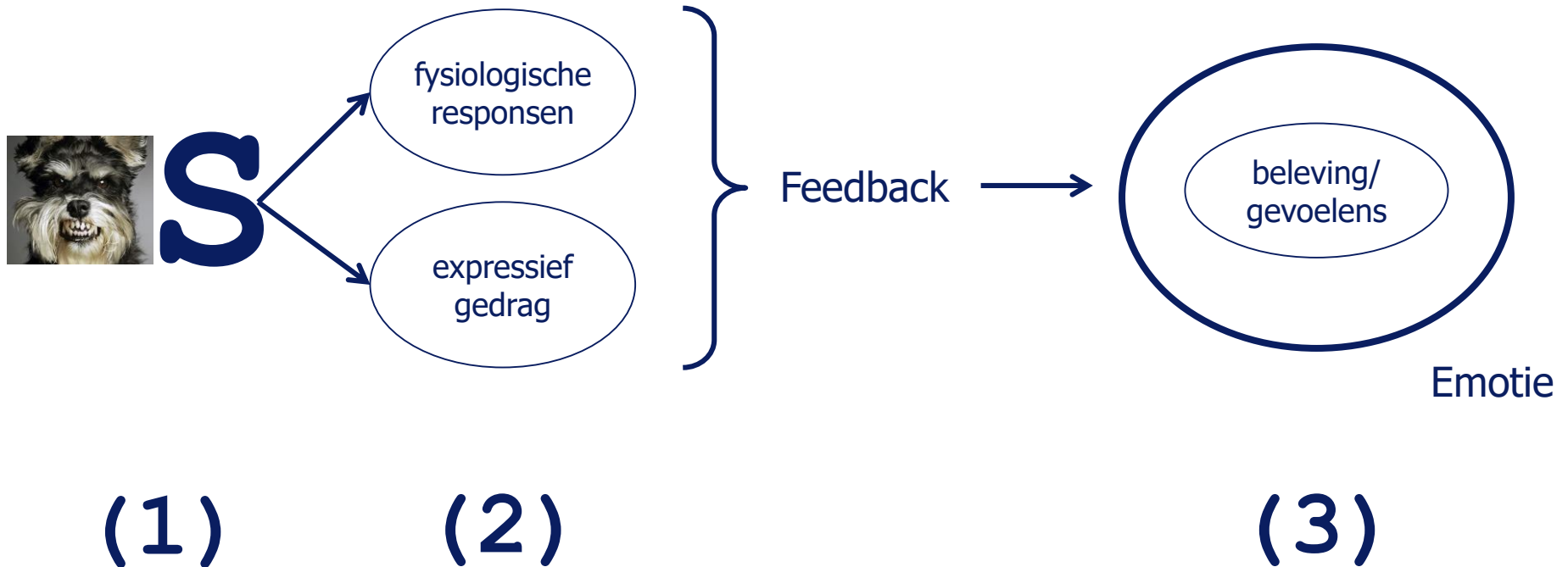

1. De theorie van James

1.1 Theorie

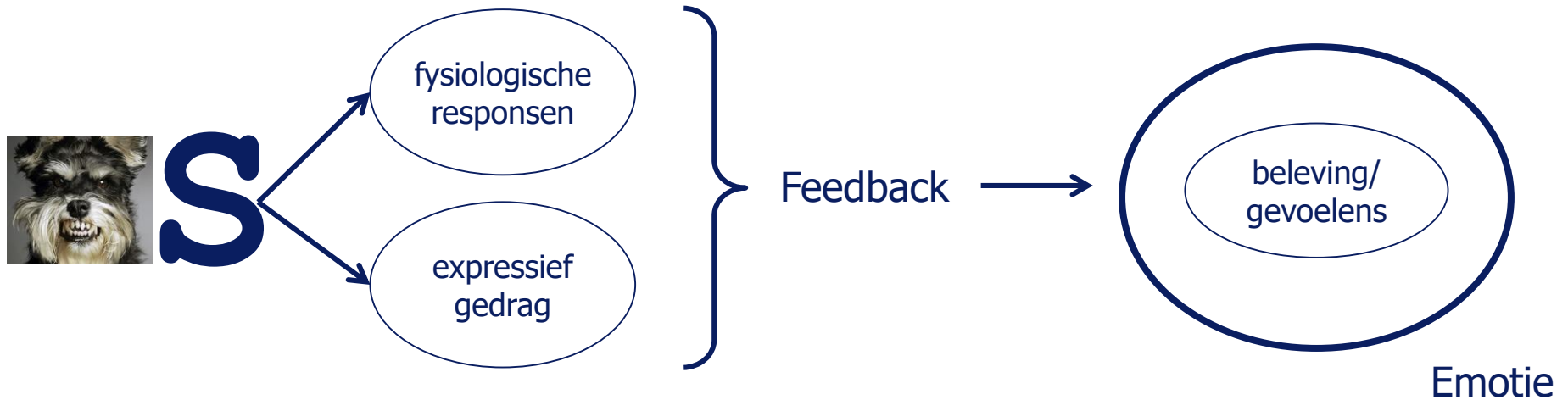

1. De theorie van James

1.1 Theorie

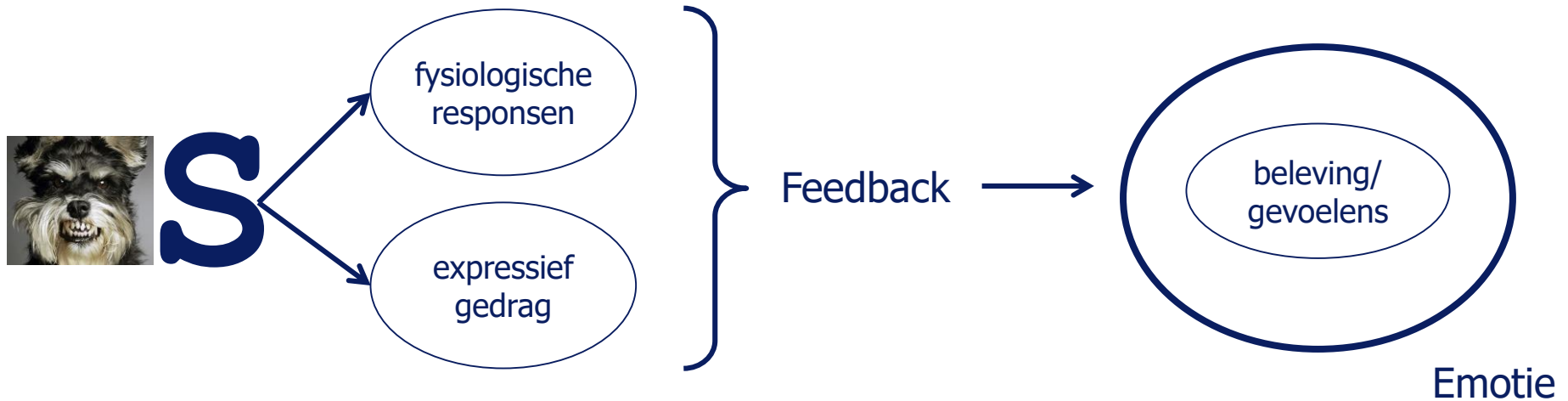
- Componenten in contra-intuïtieve volgorde!
- **Elicitatie**/**differentiatie**/**intensiteit**?

1. De theorie van James

1.1 Theorie

- Componenten in contra-intuïtieve volgorde!
- Intensiteit en differentiatie afhankelijk van intensiteit en aard fysiologische reponsen + expressief gedrag.
- Geen oplossing voor elicitatieprobleem!

1. De theorie van James

1.2 Evidentie en kritiek

a) Specifieke fysiologische responspatronen en gelaatsexpressies?

1. De theorie van James

1.2 Evidentie en kritiek

a) Specifieke fysiologische responspatronen en gelaatsexpressies?

↓
neen!

↓
ja/neen
(zie verder)

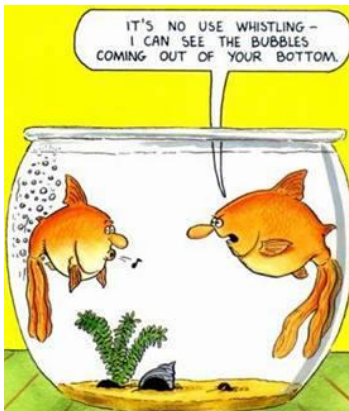
1. De theorie van James

1.2 Evidentie en kritiek

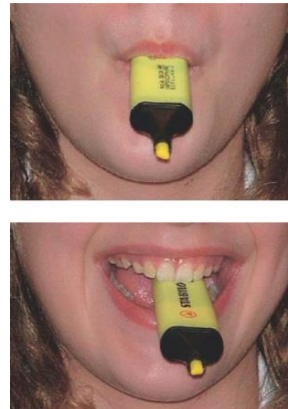
b) Directe uitlokking van emoties via fysieke stimulatie?

de faciale feedbackhypothese (Strack, Martin, & Stepper, 1988)

Stimulus

Expressie

Beoordeling

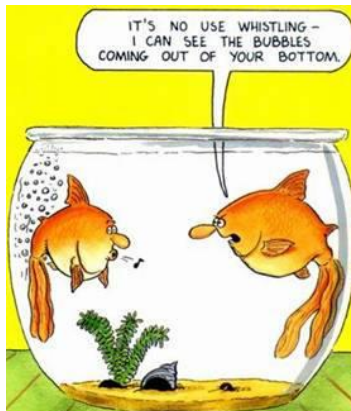
1. De theorie van James

1.2 Evidentie en kritiek

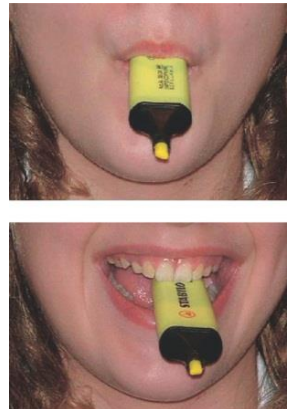
c) **Directe uitlokking van emoties via fysieke stimulatie?**

de faciale feedbackhypothese (Strack, Martin, & Stepper, 1988).

Stimulus

Expressie

Beoordeling

minder grappig

meer grappig

2. De theorie van Schachter

2.1 Theorie

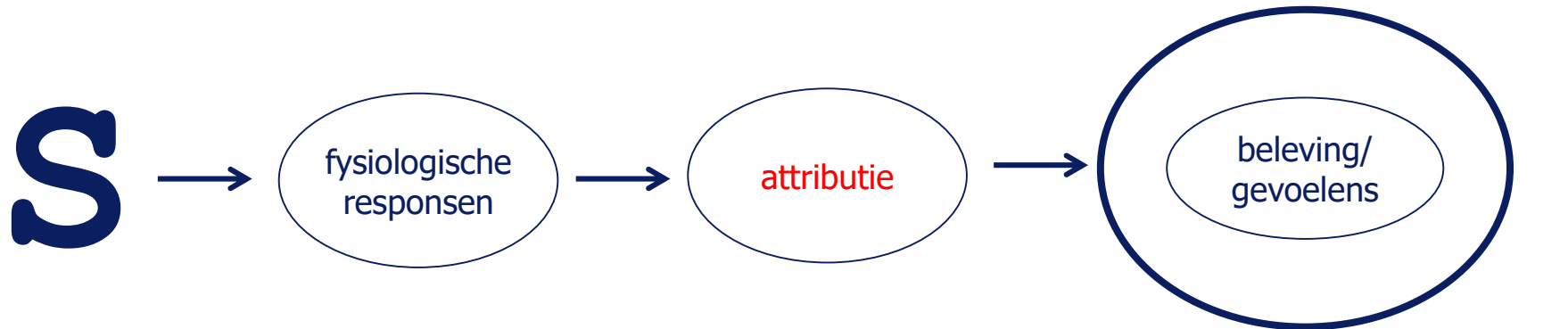
Handboek bespreekt dit korter dan we hier zullen doen, nl.:

De tweefactorentheorie van Schachter en Singer.

2. De theorie van Schachter

2.1 Theorie

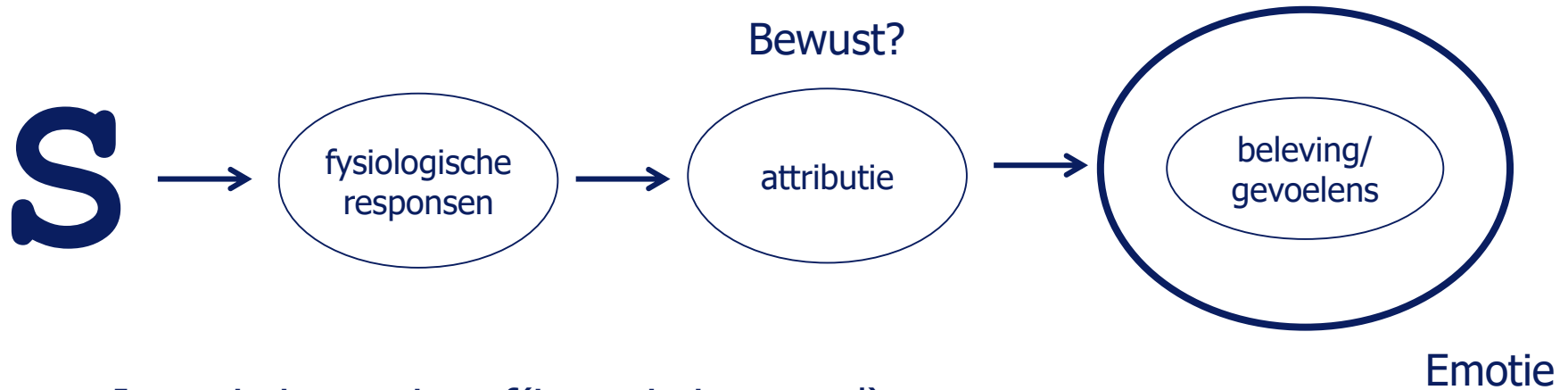

Cf. kritiek op James z'n theorie dat er niet voor elke emotie X een fysiologisch respons patroon X gevonden kan worden

2. De theorie van Schachter

2.1 Theorie

- Intensiteit emotie = $f(\text{intensiteit arousal})$
- Kwaliteit emotie = $f(\text{cognitieve attributie})$
- Geen oplossing voor elicitatieprobleem!

2. De theorie van Schachter

2.1 Evidentie (Schachter & Singer, 1962)

4 groepen

	Pseudoproefpersoon			
	euforisch		Boos	
	AV 1	AV 2	AV 1	AV 2
G1: epinefrine + correcte informatie				
G2: epinefrine + incorrecte informatie				
G3: epinefrine + geen informatie				
G4: zoutoplossing (placebo)				

AV1 = zelfrapportage / AV 2 = gedrag

2. De theorie van Schachter

2.1 Evidentie (Schachter & Singer, 1962)

4 groepen

	Pseudoproefpersoon			
	euforisch		Boos	
	AV 1	AV 2	AV 1	AV 2
G1: epinefrine + correcte informatie	E	E	B	B
G2: epinefrine + incorrecte informatie	E	E	B	B
G3: epinefrine + geen informatie	E	E	B	B
G4: zoutoplossing (placebo)	E	E	B	B

AV1 = zelfrapportage / AV 2 = gedrag

2. De theorie van Schachter

2.2 Kritiek

a) ... op het epinefrine experiment

- Resultaten zijn minder eenduidig dan de gemythologiseerde versie laat uitschijnen (Power & Dalglish, 1997)

2. De theorie van Schachter

2.2 Kritiek

b) ... op de theorie (Kunst-Wilson & Zajonc, 1980)

->kritiek op de idee dat cognitieve processen voorafgaan aan emoties

(wel sprong van emotie naar valentie ...)

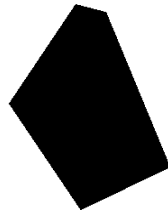

2. De theorie van Schachter

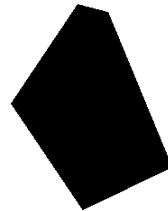
2.2 Kritiek

b) ... op de theorie (Kunst-Wilson & Zajonc, 1980)

Fase 1
7 x 1 ms

Fase 2

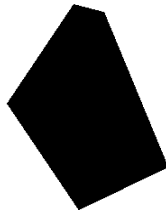

2. De theorie van Schachter

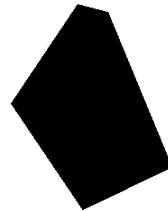
2.2 Kritiek

b) ... op de theorie (Kunst-Wilson & Zajonc, 1980)

Fase 1
7 x 1 ms

Fase 2

Herkenning

50 %

50 %

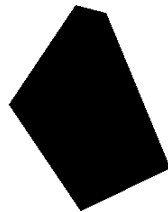

2. De theorie van Schachter

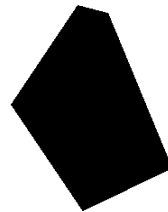
2.2 Kritiek

b) ... op de theorie (Kunst-Wilson & Zajonc, 1980)

Fase 1
7 x 1 ms

Fase 2

Voorkeur

60 %

40 %

2. De theorie van Schachter

2.2 Kritiek

b) ... op de theorie (Kunst-Wilson & Zajonc, 1980)

Maar merk op dat het punt van Kunst-Wilson en Zajonc vervalt als je veronderstelt dat cognitieve processen ook automatische (zeer snel) kunnen verlopen ...

3. Appraisaltheorieën

= theorie van de cognitieve beoordeling

Arnold

Lazarus

Frijda

Scherer

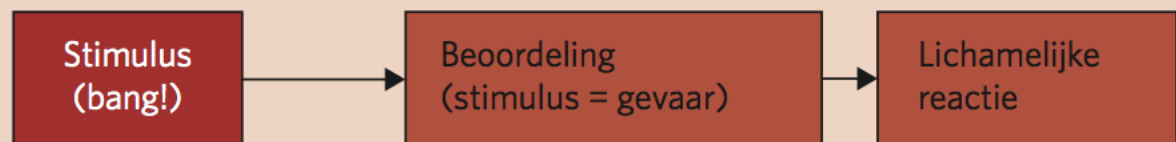
Roseman

Ellsworth

We bespreken
dit ruimer dan in
het handboek:

Lazarus

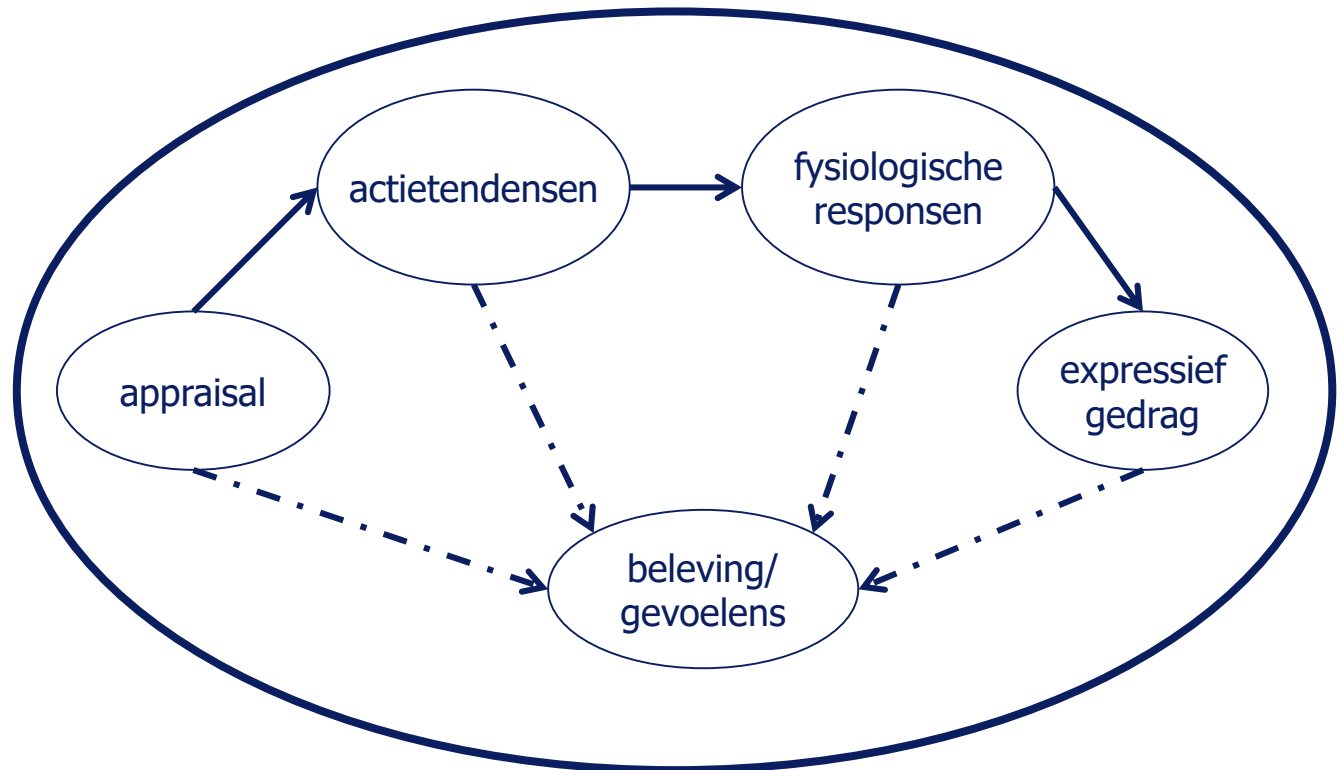

3. Appraisaltheorieën

3.1 Basisidee

S

Elicitatie = $f(\text{appraisal})$

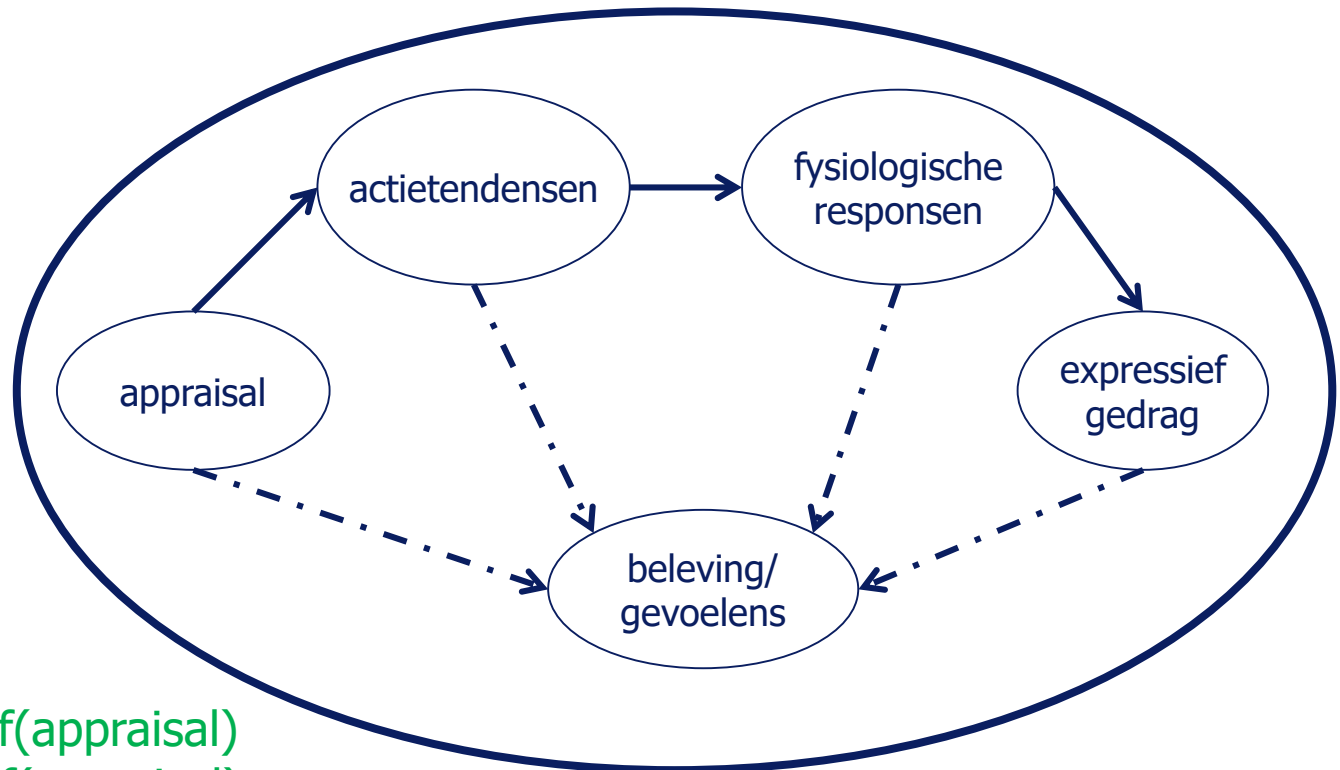

3. Appraisaltheorieën

3.1 Basisidee

S

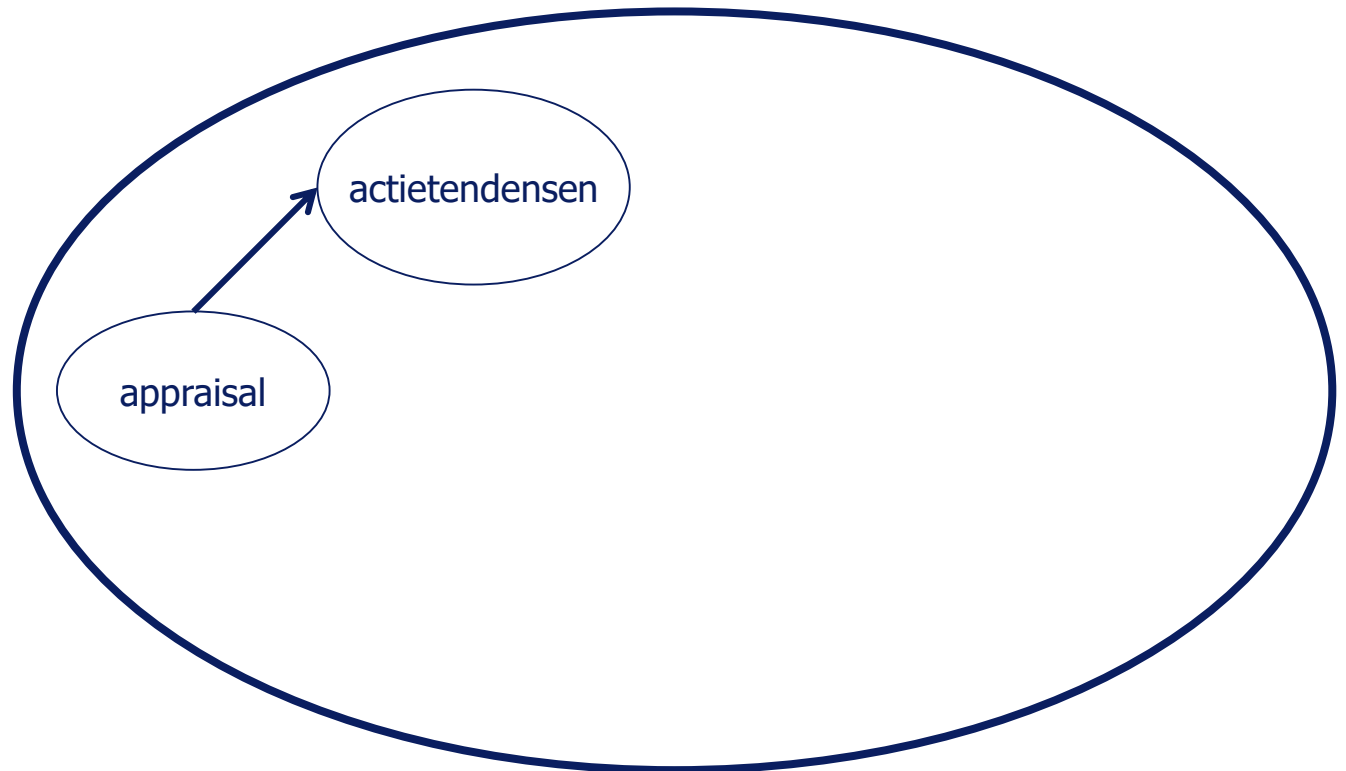
- Elicitatie = $f(\text{appraisal})$
- Kwaliteit = $f(\text{appraisal})$
- Intensiteit = $f(\text{appraisal})$

3. Appraisaltheorieën

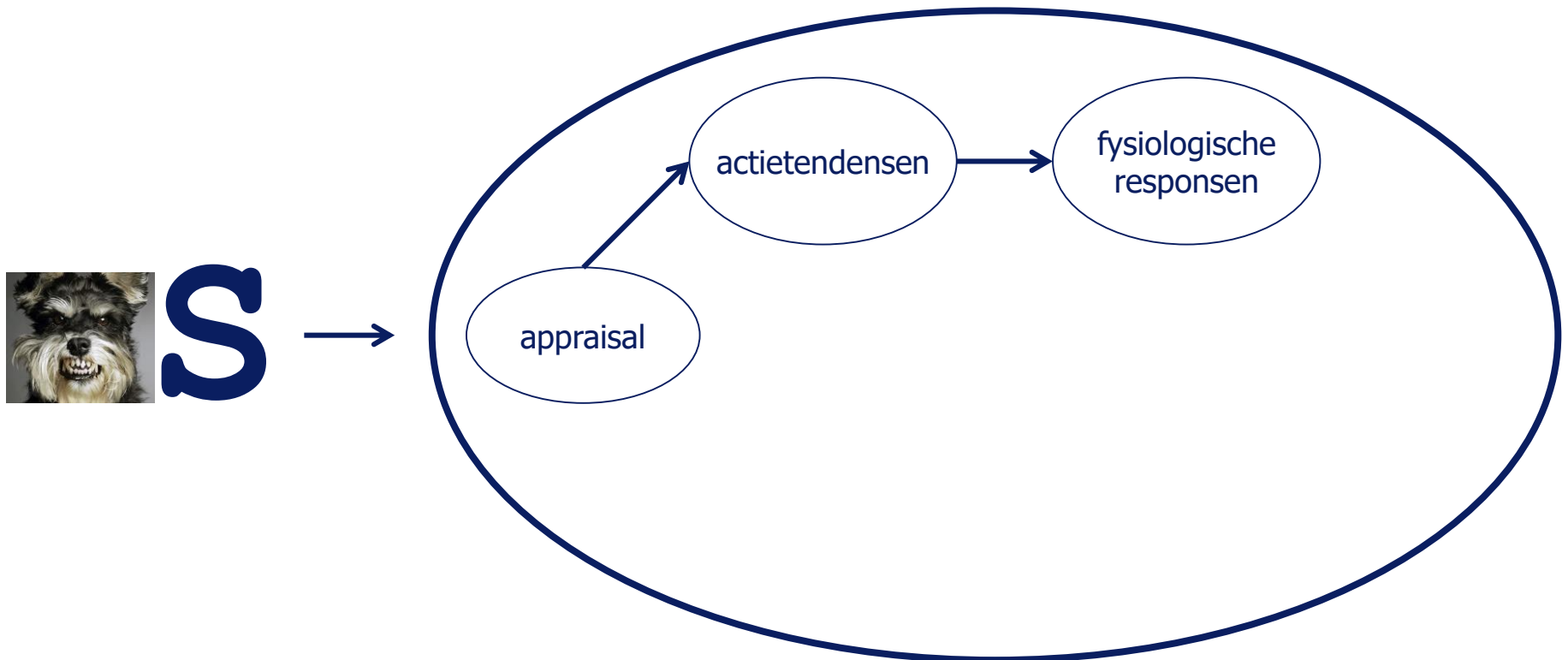

S

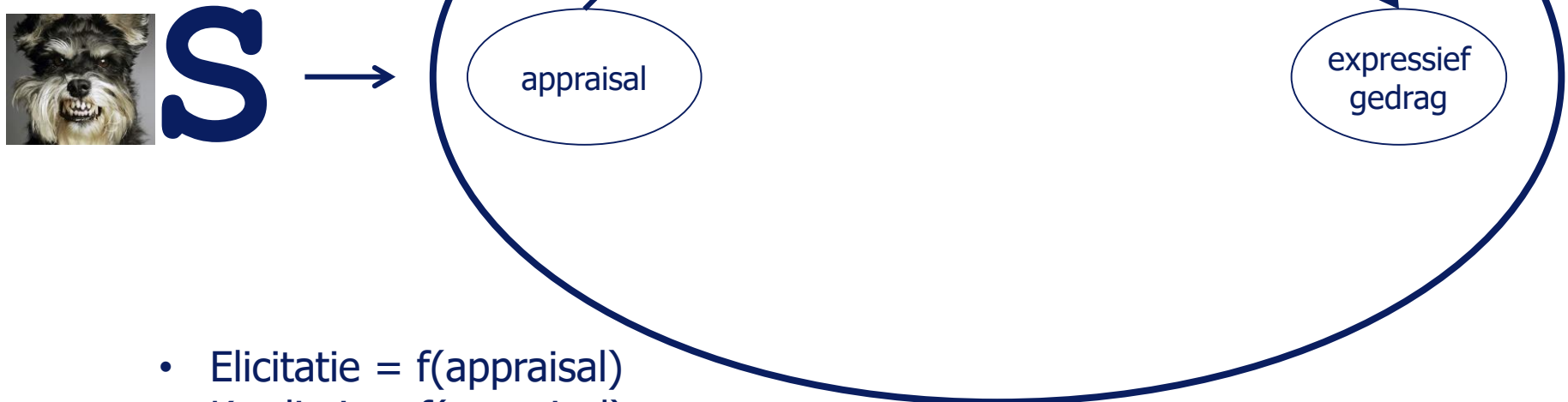
3. Appraisaltheorieën

3. Appraisaltheorieën

3.1 Basisidee

- Elicitatie = $f(\text{appraisal})$
- Kwaliteit = $f(\text{appraisal})$
- Intensiteit = $f(\text{appraisal})$

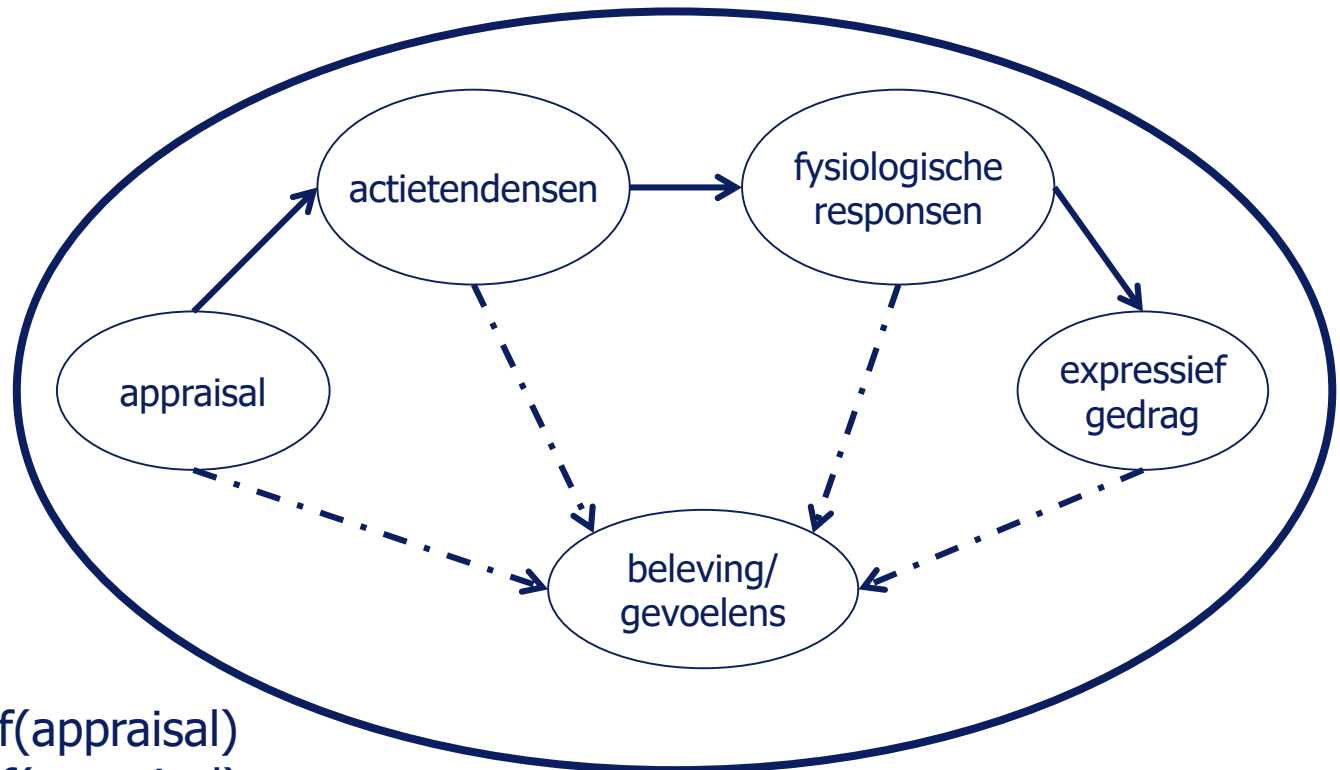

3. Appraisaltheorieën

3.1 Basisidee

S

- Elicitatie = $f(\text{appraisal})$
- Kwaliteit = $f(\text{appraisal})$
- Intensiteit = $f(\text{appraisal})$

3. Appraisaltheorieën

3.2 Het appraisalproces op functioneel niveau

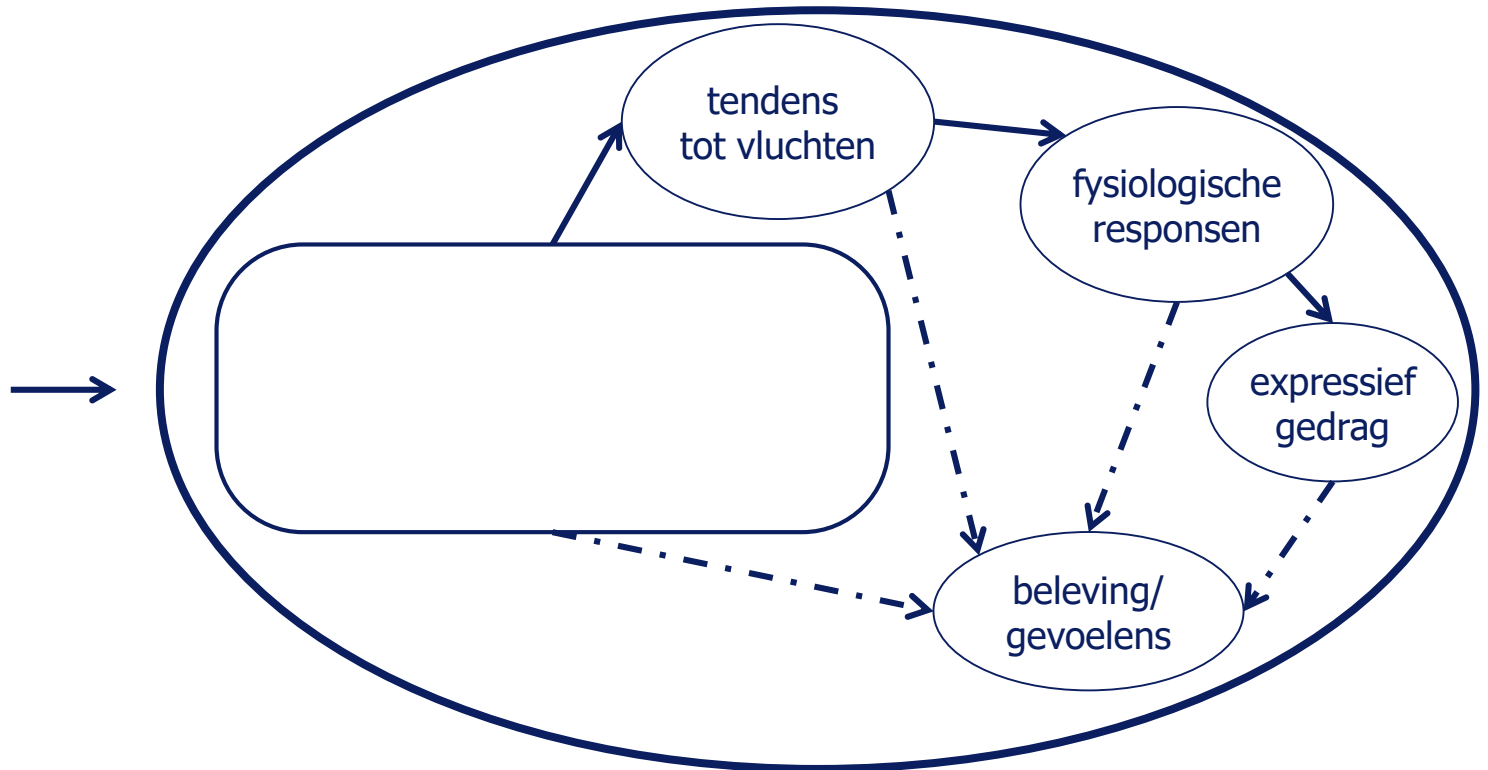
Appraisaltheoretici gaan op zoek naar de (abstracte) gelijkenissen tussen verschillende stimuli die een/eenzelfde emotie uitlokken en de cruciale verschillen tussen stimuli die geen of een verschillende emotie uitlokken

(abstracte stimulus features als) input -> emotie als output

3. Appraisaltheorieën

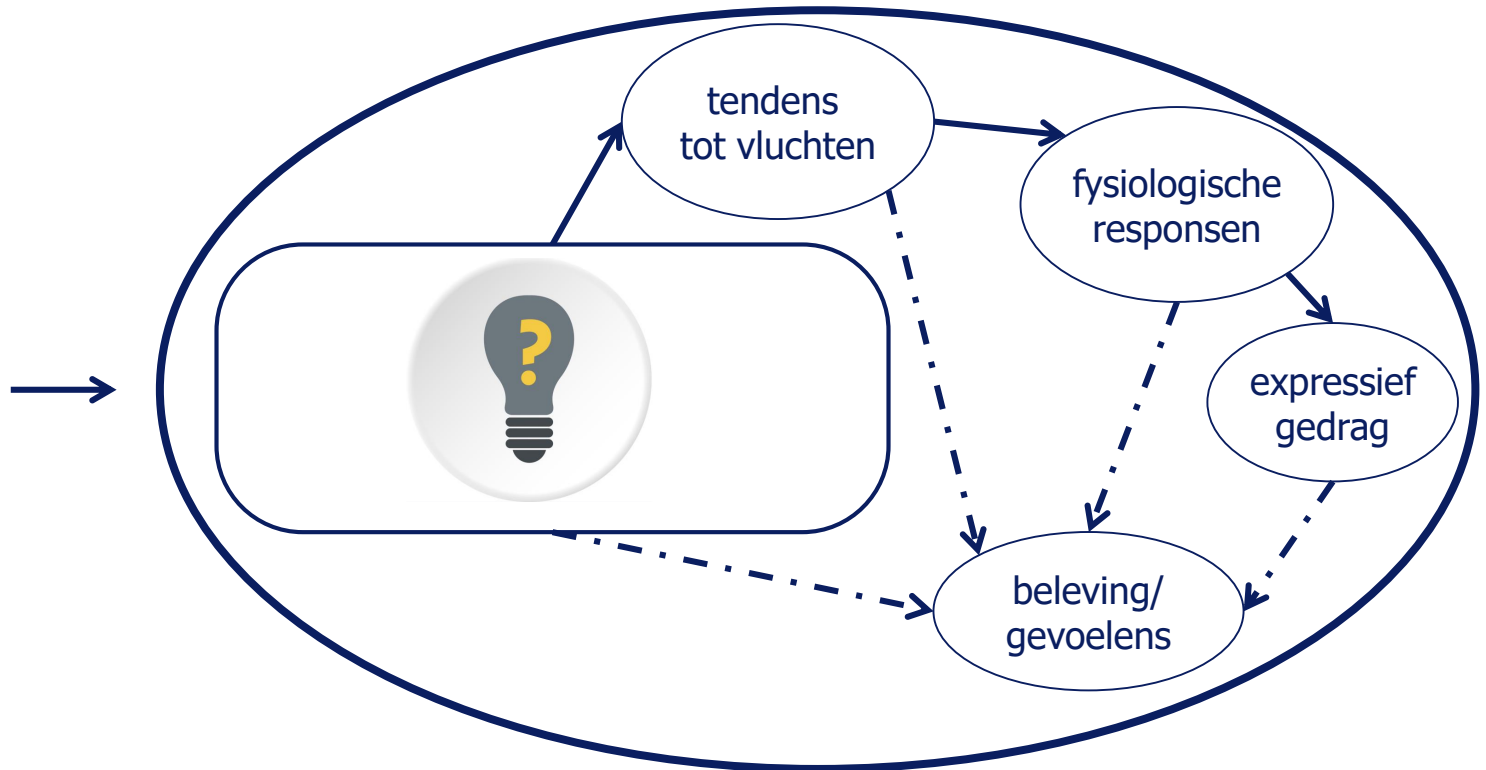
3.2 Het appraisalproces op functioneel niveau

3. Appraisaltheorieën

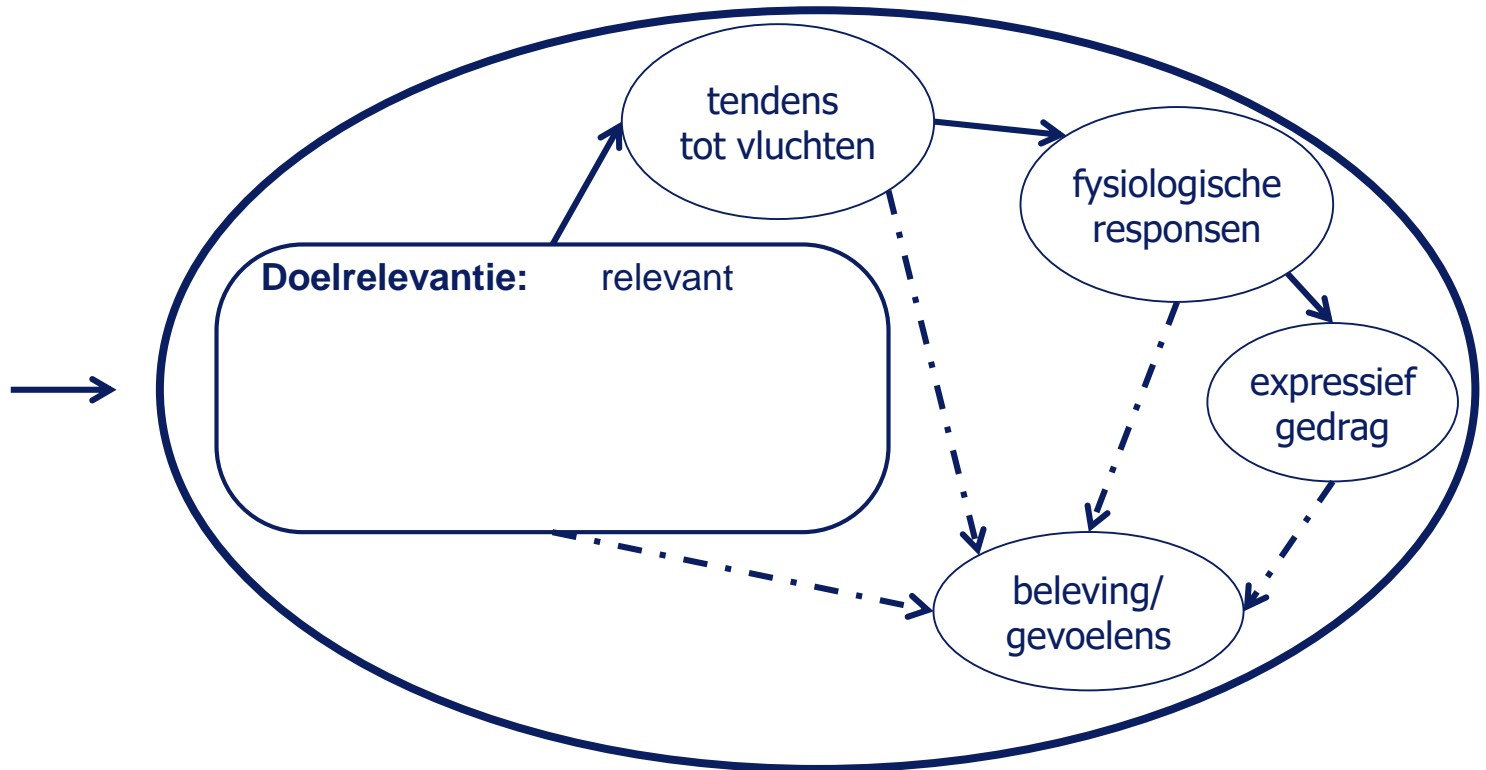
3.2 Het appraisalproces op functioneel niveau

3. Appraisaltheorieën

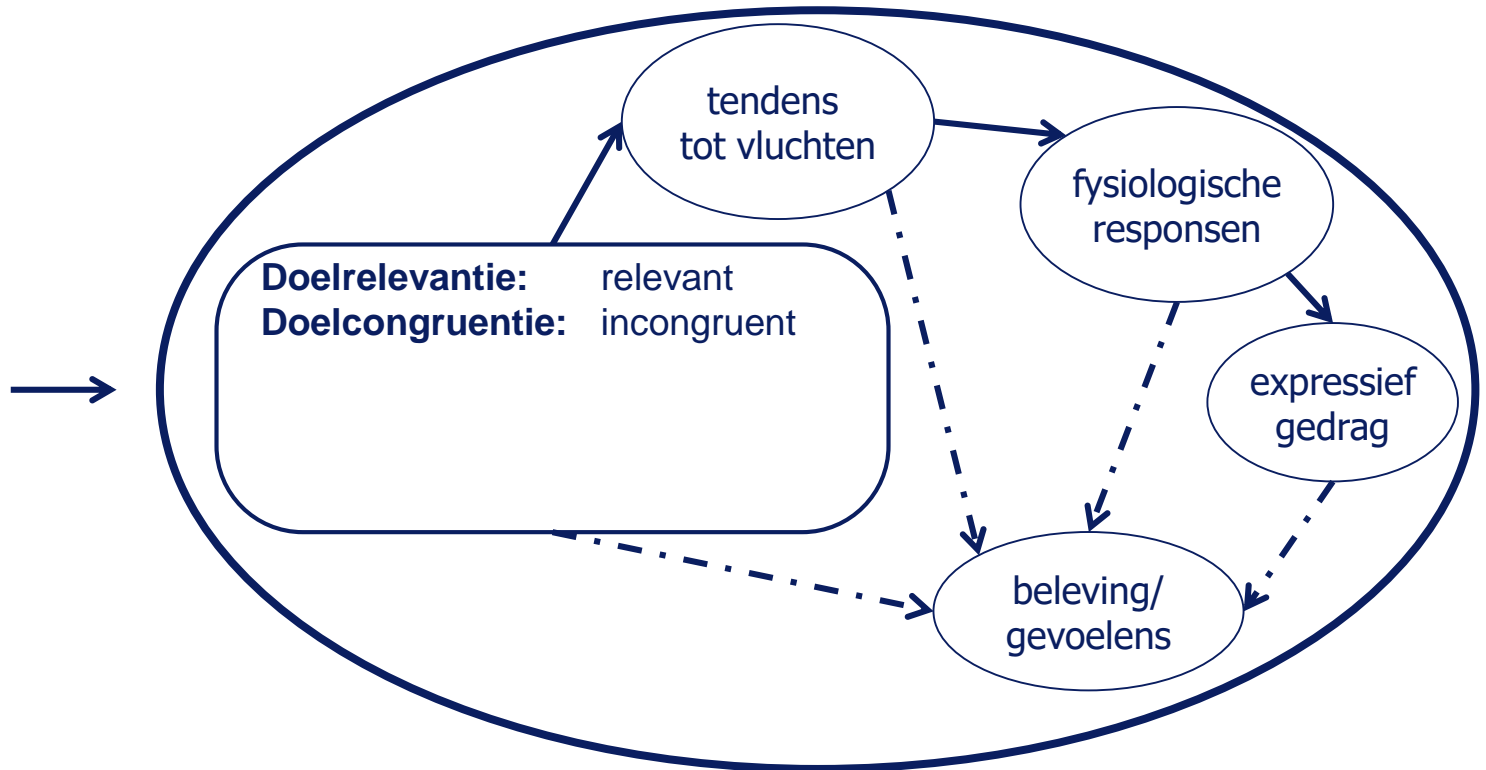
3.2 Het appraisalproces op functioneel niveau

3. Appraisaltheorieën

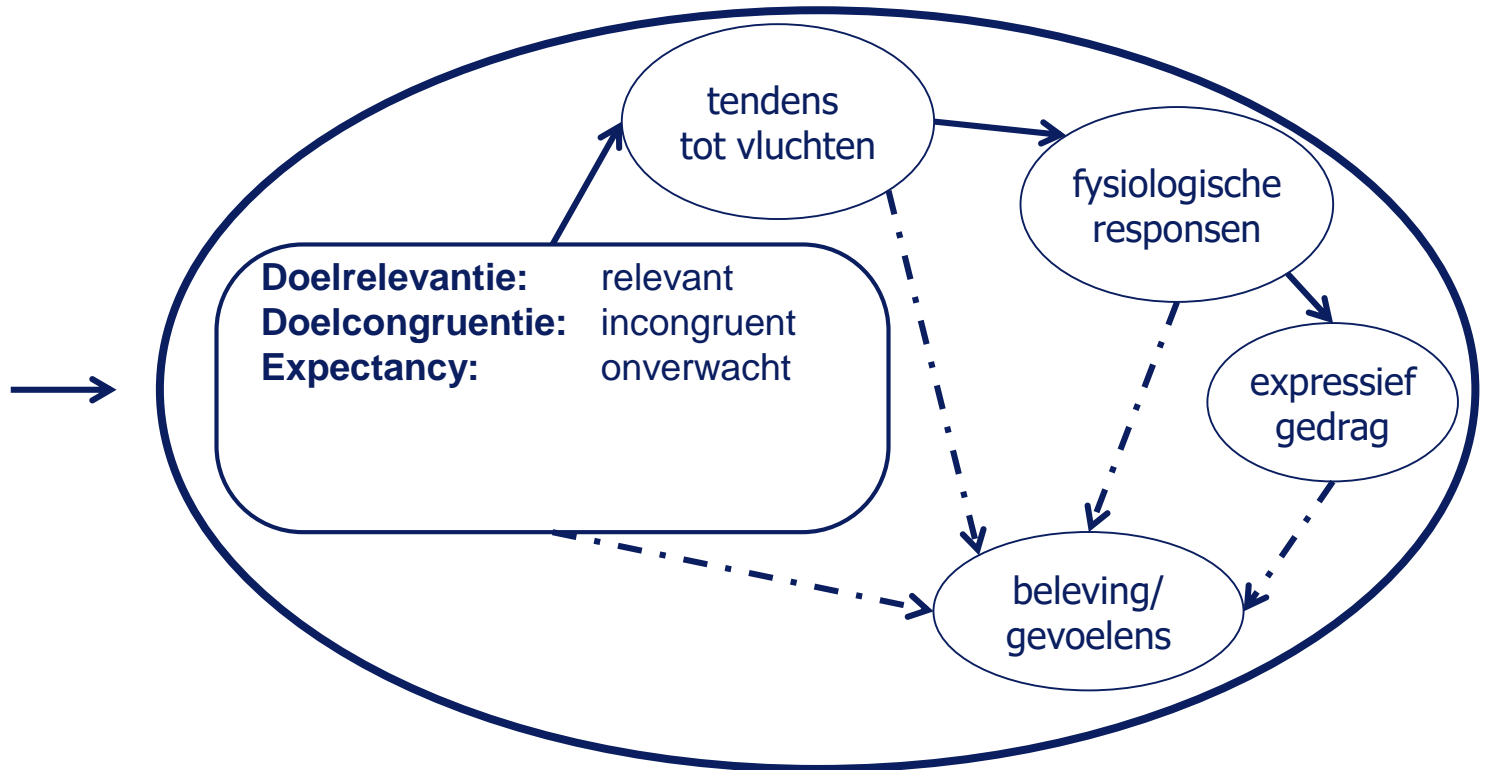
3.2 Het appraisalproces op functioneel niveau

3. Appraisaltheorieën

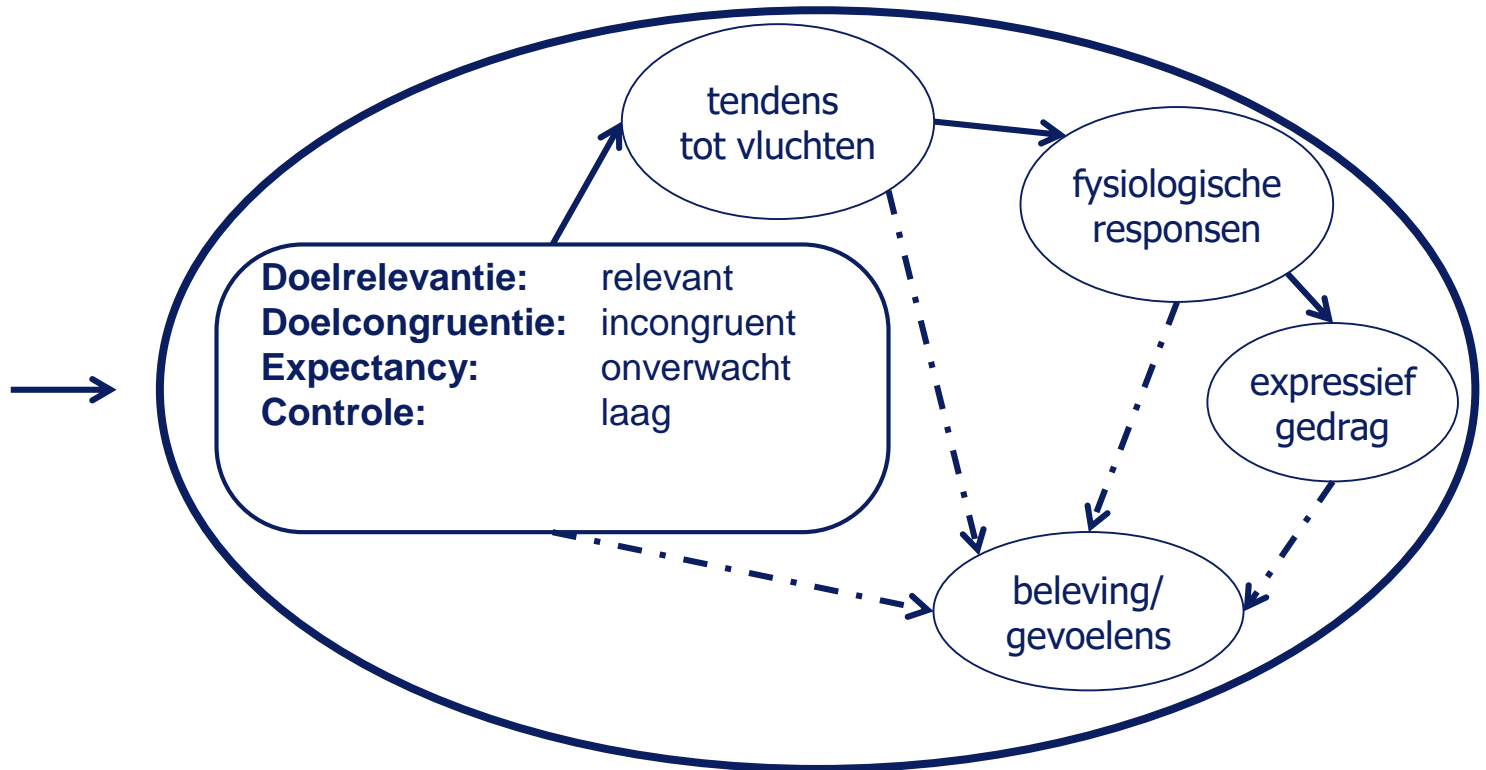
3.2 Het appraisalproces op functioneel niveau

3. Appraisaltheorieën

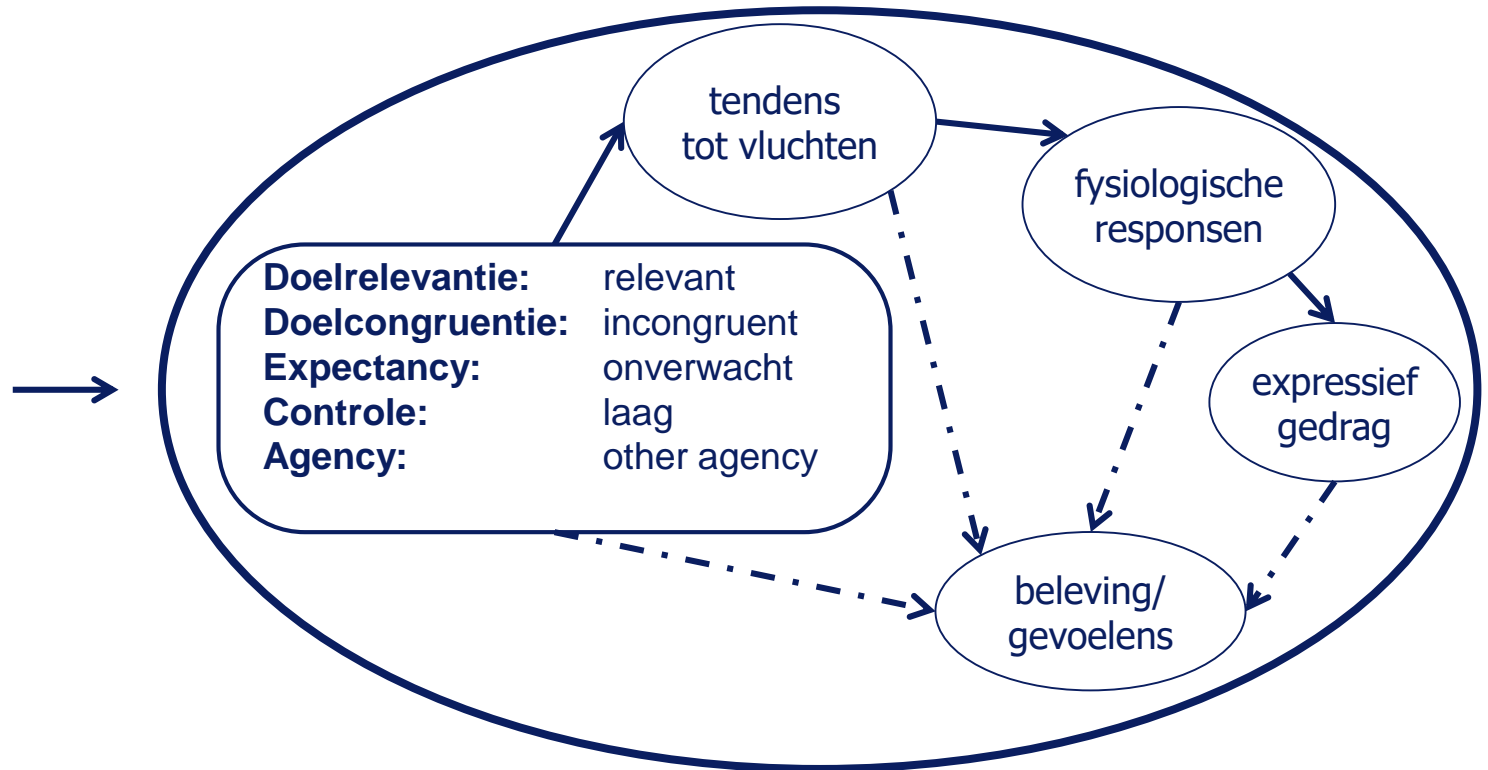
3.2 Het appraisalproces op functioneel niveau

3. Appraisaltheorieën

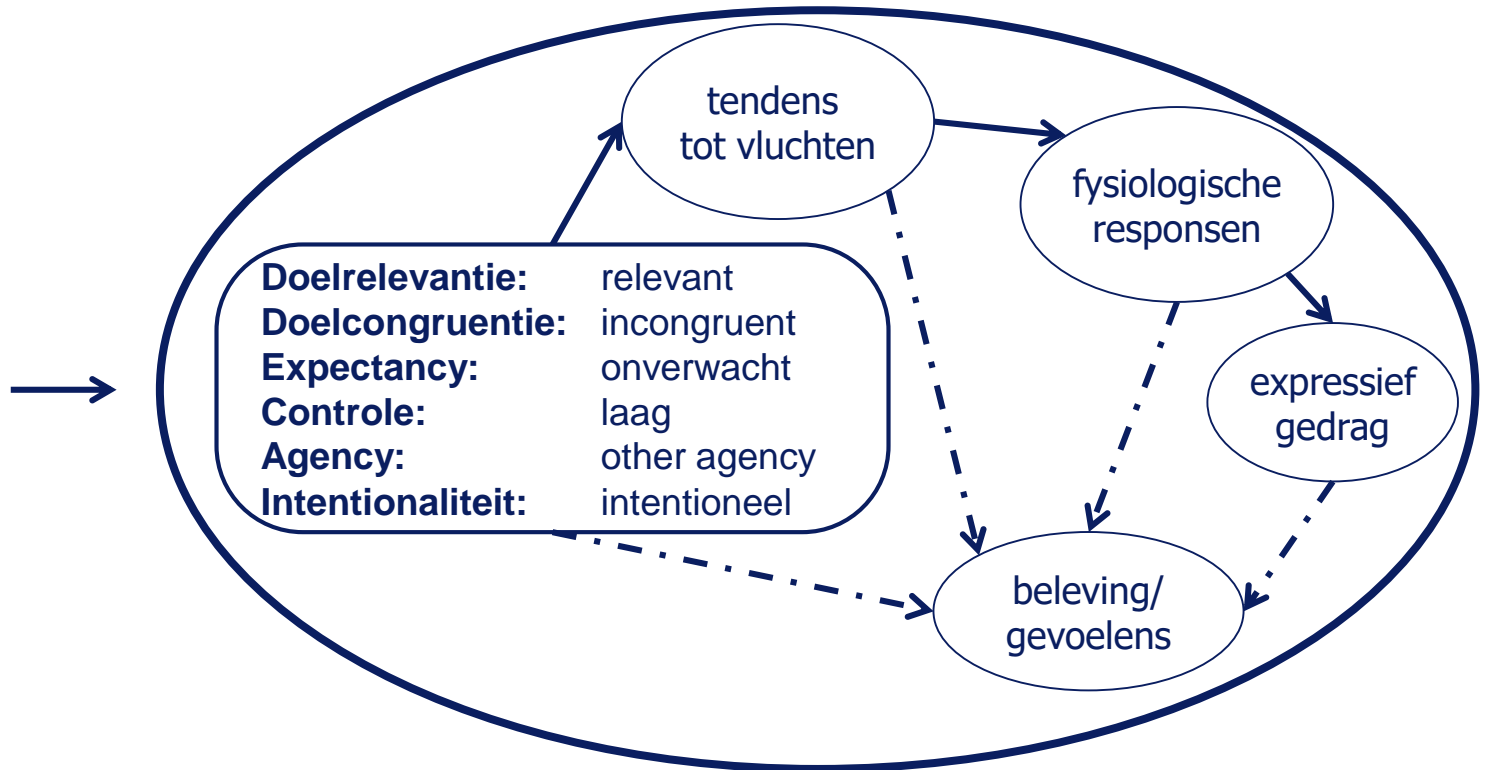
3.2 Het appraisalproces op functioneel niveau

3. Appraisaltheorieën

3.2 Het appraisalproces op functioneel niveau

Appraisal		Emotion				
	WANTING, DESIRE	DELIGHT, JOY	LOVE, LIKING	AVERSION, RECOIL	SORROW SADNESS	HATE, DISLIKE
SUITABILITY	beneficial	beneficial	beneficial	harmful	harmful	harmful
PRESENCE	absent	present	open	absent	present	open
DEGREE OF DIFFICULTY IN ATTAINING OR REJECTING	easy ^a	easy	easy	easy	easy	easy
	HOPE	DARING, COURAGE	ANGER	HOPELESSNESS, FEAR DESPAIR		DEJECTION
SUITABILITY	beneficial	harmful	harmful	beneficial	harmful	harmful
PRESENCE	absent	absent	present	absent	absent	present
DEGREE OF DIFFICULTY IN ATTAINING OR REJECTING	difficult ^b	difficult ^c	difficult ^c	too difficult ^d	too difficult ^e	too difficult ^e

Figure 3. Appraisal patterns hypothesized to elicit particular emotions according to Arnold (1960).
 (° Easy = "conditions are favorable" for attaining or rejecting the object. ° "if judged attainable." ° "if to be overcome." ° "if judged unattainable." ° "if to be avoided.") Adapted from *Emotion and Personality* (Vol. 1, p. 196) by M. B. Arnold, 1960, New York: Columbia University Press. Copyright 1960 by Columbia University Press. Adapted by permission.

Appraisal		Emotion				
	WANTING, DESIRE	DELIGHT, JOY	LOVE, LIKING	AVERSION, RECOIL	SORROW SADNESS	HATE, DISLIKE
SUITABILITY	beneficial	beneficial	beneficial	harmful	harmful	harmful
PRESENCE	absent	present	open	absent	present	open
DEGREE OF DIFFICULTY IN ATTAINING OR REJECTING	easy ^a	easy	easy	easy	easy	easy
	HOPE	DARING, COURAGE	ANGER	HOPELESSNESS, DESPAIR	FEAR	DEJECTION
SUITABILITY	beneficial	harmful	harmful	beneficial	harmful	harmful
PRESENCE	absent	absent	present	absent	absent	present
DEGREE OF DIFFICULTY IN ATTAINING OR REJECTING	difficult ^b	difficult ^c	difficult ^c	too difficult ^d	too difficult ^e	too difficult ^e

Figure 3. Appraisal patterns hypothesized to elicit particular emotions according to Arnold (1960). (^a Easy = "conditions are favorable" for attaining or rejecting the object. ^b "if judged attainable." ^c "if to be overcome." ^d "if judged unattainable." ^e "if to be avoided.") Adapted from *Emotion and Personality* (Vol. 1, p. 196) by M. B. Arnold, 1960, New York: Columbia University Press. Copyright 1960 by Columbia University Press. Adapted by permission.

Appraisal		Emotion				
	WANTING, DESIRE	DELIGHT, JOY	LOVE, LIKING	AVERSION, RECOIL	SORROW SADNESS	HATE, DISLIKE
SUITABILITY	beneficial	beneficial	beneficial	harmful	harmful	harmful
PRESENCE	absent	present	open	absent	present	open
DEGREE OF DIFFICULTY IN ATTAINING OR REJECTING	easy ^a	easy	easy	easy	easy	easy
	HOPE	DARING, COURAGE	ANGER	HOPELESSNESS, FEAR DESPAIR		DEJECTION
SUITABILITY	beneficial	harmful	harmful	beneficial	harmful	harmful
PRESENCE	absent	absent	present	absent	absent	present
DEGREE OF DIFFICULTY IN ATTAINING OR REJECTING	difficult ^b	difficult ^c	difficult ^c	too difficult ^d	too difficult ^e	too difficult ^e

Figure 3. Appraisal patterns hypothesized to elicit particular emotions according to Arnold (1960).
^a Easy = "conditions are favorable" for attaining or rejecting the object. ^b "if judged attainable." ^c "if to be overcome." ^d "if judged unattainable." ^e "if to be avoided." Adapted from *Emotion and Personality* (Vol. 1, p. 196) by M. B. Arnold, 1960, New York: Columbia University Press. Copyright 1960 by Columbia University Press. Adapted by permission.

Appraisal

Emotion

	ENJ/HAP	ELA/JOY	DISP/DISG	CON/SCO	SAD/DEJ	DESPAIR	ANX/WOR
NOVELTY							
- Suddenness	low	hi/med	open	open	low	high	low
- Familiarity	open	open	low	open	low	v low	open
- Predictability	medium	low	low	open	open	low	open
INTRINSIC PLEASANTNESS	high	open	v low	open	open	open	open
GOAL SIGNIFICANCE							
- Concern Relevance	open	self/rela	body	rela/order	open	open	body/self
- Outcome Probability	v high	v high	v high	high	v high	v high	medium
- Expectation	consonant	open	open	open	open	dissonant	open
- Conduciveness	conductive	v con	open	open	obstruct	obstruct	obstruct
- Urgency	v low	low	medium	low	low	high	medium
COPING POTENTIAL							
- Cause: Agent	open	open	open	other	open	oth/nat	oth/nat
- Cause: Motive	intent	cha/int	open	intent	cha/neg	cha/neg	open
- Control	open	open	open	high	v low	v low	open
- Power	open	open	open	low	v low	v low	low
- Adjustment	high	medium	open	high	medium	v low	medium
COMPATIBILITY STANDARDS							
- External	open	open	open	v low	open	open	open
- Internal	open	open	open	v low	open	open	open

	FEAR	IRR/COA	RAGE/HOA	BOR/IND	SHAME	GUILT	PRIDE
NOVELTY							
- Suddenness	high	low	high	v low	low	open	open
- Familiarity	open	open	low	high	open	open	open
- Predictability	low	medium	low	v high	open	open	open
INTRINSIC PLEASANTNESS	low	open	open	open	open	open	open
GOAL SIGNIFICANCE							
- Concern Relevance	body	order	order	body	self	rela/order	self
- Outcome Probability	high	v high	v high	v high	v high	v high	v high
- Expectation	dissonant	open	dissonant	consonant	open	open	open
- Conduciveness	obstruct	obstruct	obstruct	open	open	high	high
- Urgency	v high	medium	high	low	high	medium	low
COPING POTENTIAL							
- Cause: Agent	oth/nat	open	other	open	self	self	self
- Cause: Motive	open	int/neg	intent	open	int/neg	intent	intent
- Control	open	high	high	medium	open	open	open
- Power	v low	medium	high	medium	open	open	open
- Adjustment	low	high	high	high	medium	medium	high
COMPATIBILITY STANDARDS							
- External	open	low	low	open	open	v low	high
- Internal	open	low	low	open	v low	v low	v high

Figure 4. Appraisal patterns hypothesized to elicit particular emotions according to Scherer (1988). (ENJ/HAP = enjoyment/happiness; ELA/JOY = elation/joy; DISP/DISG = displeasure/disgust; CON/SCO = contempt/scorn; SAD/DEJ = sadness/dejection; ANX/WOR = anxiety/worry; IRR/COA = irritation/cold anger; RAGE/HOA = rage/hot anger; BOR/IND = boredom/indifference; hi = high; v = very; med = medium; rela = relationships; oth = other; nat = nature; int = intent; cha = chance; neg = negligence.) From "Criteria for Emotion-Antecedent Appraisal: A Review" by K. R. Scherer, 1988. In V. Hamilton, G. H. Bower, & N. H. Frijda (Eds.), *Cognitive Perspectives on Emotion and Motivation* (p. 112). Norwell, MA: Kluwer Academic Publishers. Copyright 1988 by Kluwer Academic Publishers. Reprinted by permission.

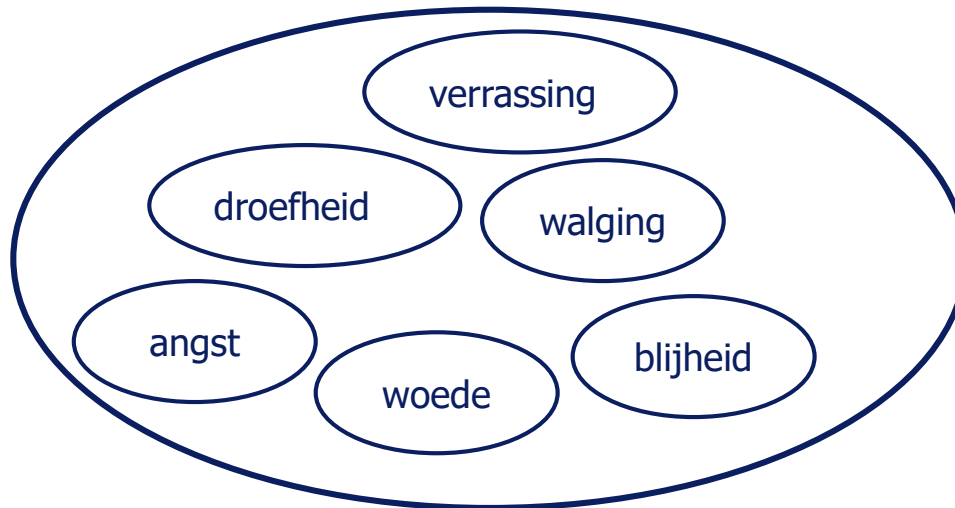
C. BOUWSTENEN v/h EMOTIONELE LEVEN

1. De basisemotievisie

Ekman poneert zes primaire emoties of basisemoties:

1. De basisemotievisie

Hij poneert dit omdat deze emoties universeel zouden zijn:

CULTUUR	PERCENTAGE MENSEN DIE DE JUISTE EMOTIES VAN EEN FOTO KUNNEN AFLEIDEN					
	EMOTIE 1	EMOTIE 2	EMOTIE 3	EMOTIE 4	EMOTIE 5	EMOTIE 6
Verenigde Staten (N=99)	97	92	95	84	67	85
Brazilië (N=40)	95	97	87	59	90	67
Chili (N=119)	95	92	93	88	94	68
Argentinië (N=168)	98	92	95	78	90	54
Japan (N=29)	100	90	100	62	90	66

FIGUUR 10.3.

Gezichtsuitdrukkingen van emoties

► Om te onderzoeken of gezichtsuitdrukkingen van emoties universeel zijn, toonde Paul Ekman deze foto's aan mensen uit vijf verschillende landen: de Verenigde Staten, Brazilië, Chili, Argentinië en Japan. Onder elke foto staat de emotie die het vaakst gegeven werd (ondersteboven) en het percentage mensen in elk land dat de emotie vermeldde.

Bron: Ekman, 1973.

1 blijheid, 2 walging, 3 verrassing, 4 droefheid, 5 woede, 6 angst

Die universaliteit is evenwel gecontesteerd en er is ook geen consensus over wat de basise moties precies zijn:

Author	Basic emotions	Basis for inclusion
Arnold (1960)	anger , aversion, courage, dejection, desire, despair, fear, hate, hope, love, sadness	relation to action tendencies
Ekman, Friesen, and Ellsworth (1982)	anger , disgust, fear, joy, sadness, surprise	universal facial expressions
Frijda (1986)	desire, happiness, interest, surprise, wonder, sorrow	forms of action readiness
Gray (1982)	rage and terror, anxiety, joy	hardwired
Izard (1971)	anger , contempt, disgust, distress, fear, guilt, interest, joy, shame, surprise	hardwired
James (1884)	fear, grief, love, rage	bodily involvement
McDougall (1926)	anger , disgust, elation, fear, subjection, tender-emotion, wonder	relation to instincts

Author	Basic emotions	Basis for inclusion
Mowrer (1960)	pain, pleasure	unlearned emotional states
Oatley and Johnson-Laird (1987)	anger , disgust, anxiety, happiness, sadness	do not require propositional content
Panksepp (1982)	expectancy, fear, rage, panic	hardwired
Plutchik (1980)	acceptance, anger , anticipation, disgust, joy, fear, sadness, surprise	relation to adaptive biological processes
Tomkins (1984)	anger , interest, contempt, disgust, distress, fear, joy, shame, surprise	density of neural firing
Watson (1930)	fear, love, rage	hardwired
Weiner and Graham (1984)	happiness, sadness	attribution independent